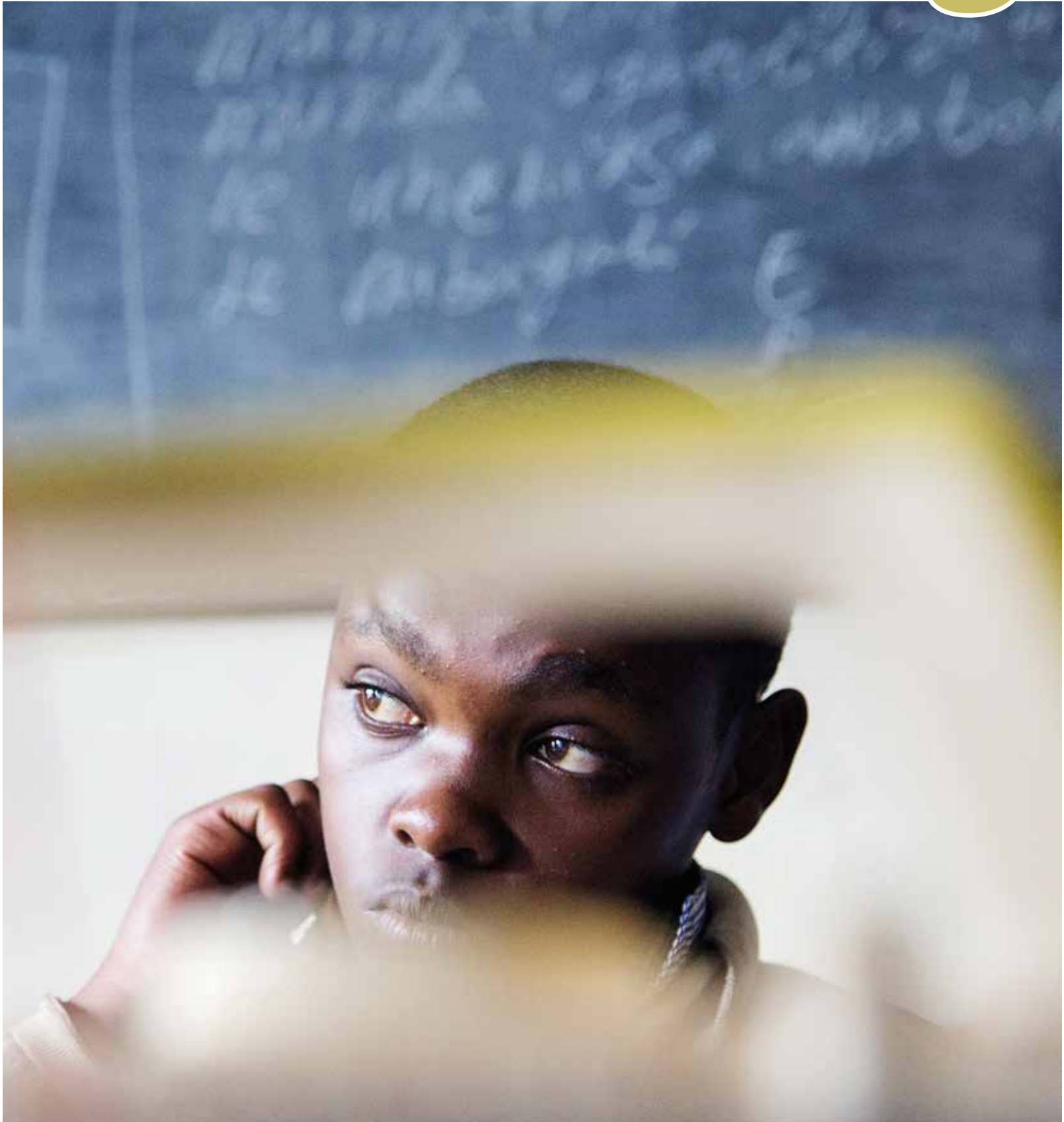

dövastidning

4:2017

DT besöker dövskola i Rwanda | Vem är SDR:s nya ordförande? | **BOKRECENSIONER**

Upplev TM-Touch iPad från Tmeeting

Inbyggd videosvarare.

Positioneringstjänst för akuta situationer.

Video, ljud och realtidstext.

Synanpassad med stöd för braille.

Kostnadsfri TM-Mobile licens till dig som är Tmeeting brukare

Om du bryr dig om hög bild/ljud kvalitet kommer du att älska TM-Touch

Våra produkter kan förskrivas som tekniskt hjälpmedel i hemmet eller till arbetsplatsen av landstinget eller arbetsförmedlingen/försäkringskassan. Vi har videokommunikationslösningar för iPad, Android och Windows. För mer information om alla våra produkter, besök vår hemsida eller Facebooksida.

Fyrkantigt att bara tolka på svenska

Skåningar har närhet till Danmark och resten av kontinenten. Vidare lever de i en expansiv Öresundsregion. Ändå får de inte ha teckenspråkstolk från Tolkcentralen i Skåne som kan tolka mellan danska, engelska och svenskt teckenspråk. De enda språk som gäller är svenskt teckenspråk och svenska. Punkt. Tolkcentralerna i Halland, Stockholm, Västra Götaland och Örebro gör en helt annan bedömning. Hos dem går det bra att ha tolk som kan tolka andra språk än svenska och svenskt teckenspråk. Skånes beslut att endast tolka mellan två språk tycker de tolkanvändare och SDR som DT talat med är alltför fyrkantigt. **Läs mer på sid. 5.**

1994 skedde ett omfattande folkmord i Rwanda. Över en miljon människor fick sätta livet till. Hur går det för döva i landet 23 år senare? En del ljusglimtar finns glädjande nog. **Bläddra till sidorna 12-13.**

SDR:s nya styrelse är historisk. Både ordförande och vice ordförande är för första gången kvinnor. Vidare är Mimount Tebibel förbundets första muslimska styrelsemedlem. Men hur bra är styrelsen på att spegla Dövsverige? **Gå till sid. 17.**

I somras utgav vi ett extratjockt specialnummer, *Allt om teckenspråk*. Ni var många som kontaktade oss och gav beröm för tidningen. Roligt med sådan uppskattning. Tack! Specialnumret finns att beställa på sdr.gavan.se (läs mer på sid. 26).

Snart är det Dövas dag i Jönköping. Vi på DT kommer att finnas på plats den 22-23 september. Hoppas vi träffas!

Trevlig läsning och på återseende i oktober!

Följ gärna **dovastidning.se** för senaste nytt.

NICLAS MARTINSSON

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

I korthet	4
Begränsad tolktjänst i Skåne	5
Så kan TUFF påverkas i framtiden	6
Multinationella Bernardas hus	7
Landet runt: Malmö	8
“Vi har blivit modigare”	9
DT besöker Lärvox	10
Tre nyutgivna böcker recenserar	11
Döva i Rwanda	12
Insändare	16
SDR:s kongress	17
Förbundsnytt	22
Unga dövas zon	24
Krönika	26

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 4/2017

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp: Nr 5: 6 okt
Nr 6: 17 nov
Utgivning: 26 okt
7 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare och redaktör:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Martina Holmberg
Form: Formligen.se

PRENUMERATION/ UTEBLIVEN TIDNING:

Kontakta
prenumeration@dovastidning.se
Prenumerationspris: 300 kr/år

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
0506-300 58 eller 073-0562 169
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5000 ex
Tryck: Augusti 2017
Carlshamn Tryck & Media AB
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

FOTO: PRIVAT

Barn i Nyköping och Sundsvall kan nu få lära sig teckenspråk

● I somras beslöt Nyköpings kommun att barn ska få läsa teckenspråk som modersmål, även om färre än fem elever behöver det. "Äntligen! Jag är glad att kampen lönat sig", säger Wiktor Enbuske till Auris. Hon slogs för att barnen Leo och Wendela (se bild) skulle få lära sig teckenspråk för att kommunicera med sin döva pappa. I somras beslöt Sundsvalls kommun att teckenspråk ska erbjudas som modersmål eller nybörjarspråk i förskolan och grundskolan, i enlighet med språklagen. Det betyder bl.a. att barn med hörselnedsättning har rätt att lära sig teckenspråk oavsett vilka kunskaper föräldrarna har eller vilket språk som används hemma.

Richard Sahlin har fått fast jobb

● DT skrev ifjol att Richard Sahlin nekades drömjobbet som lektor i offentlig rätt vid Södertörns högskola. Skälet var att tolkkostnaden skulle bli för hög. Han anmälde till DO, som valt att stämma högskolan. Fallet skulle tas upp i Arbetsdomstolen i augusti. Men nu har han fått ett annat fastjobb, som lektor i rättsvetenskap vid Umeå universitet. "Mina känslor är blandade. Å ena sidan är det skönt att ha ett starkt anställningsskydd. På så sätt behöver jag inte oroa mig för att bli uppsagd varje gång min tidsbegränsade anställning upphör. Å andra sidan blir det dyrare för mig att veckopendla mellan Stockholm och Umeå", säger han.

FOTO: SVT

Nyhetsstecken har inte någon heltidsreporter efter sommaren

● Tidigare hade Nyhetsstecken en Stockholmsbaserad reporter som bevakade dövvärlden på heltid. Enstaka inlägg som programledare kunde dock förekomma. Efter sommaren har Nyhetsstecken inte längre någon heltidsreporter. Anledningen är de allt ökande kostnader som programmet dras med. Håkan Björklund, projektledare vid SVT Teckenspråk, förklarar att den största delen av nyhetsinsamlandet som görs av Nyhetssteckens redaktion i Falun blir oförändrad. Vidare fortsätter programmet att bevaka större händelser i dövvärlden. I Falun arbetar två redaktörer, och två programledare som också ibland är reportrar.

Berättelser om studier i Örebro

● Projektet "Dövas kulturarv – skollivet i Örebro på 1900-talet" får fem miljoner kronor av Arvsfonden. De ska samla in hörselskadade och döva elevers berättelser om hur det var att studera i Örebro. I staden finns två skolor sedan lång tid tillbaka: Birgittaskolan (från 1875) och Riksgymnasiet för döva och hörselskadade (från 1967). Projektet är treårigt och i DHB:s regi. Tanken är att det insamlade materialet ska sammanställas till en webbaserad stadsvandring i Örebro där besökarna i sina mobiler får möta såväl intervjuade som fiktiva personer som presenteras med hjälp av historiska och nutida filmer och fotografier.

FOTO: THERESE ROLLVÉN/SDI

Så gick det för svenskarna i sommar-Deaflympics i Turkiet

● I juli ägde Deaflympics rum i turkiska Sam-sun. Den svenska truppen bestod av elva idrottare och sex ledare. Sverige tävlade i fem grenar: bowling, cykling, friidrott, orientering och simning. Theodor Thor (t.v. på bilden ovan) var den enda svensken som kammade hem en medalj: silvret i spjut (66,58 m). Egentligen skulle han ha fått guld, enligt Svenska Dövidrottsförbundet (SDI). I tredje omgången kastade Xin Shun från Kina 66,63 m. Men en funktionär tog upp hans spjut utan att mäta först. Sedan kom hen tillbaka med en mätsticka och mätte. SDI protesterade. Arrangören konstaterade efter videogranskningen att några fel inte begåtts.

3 148

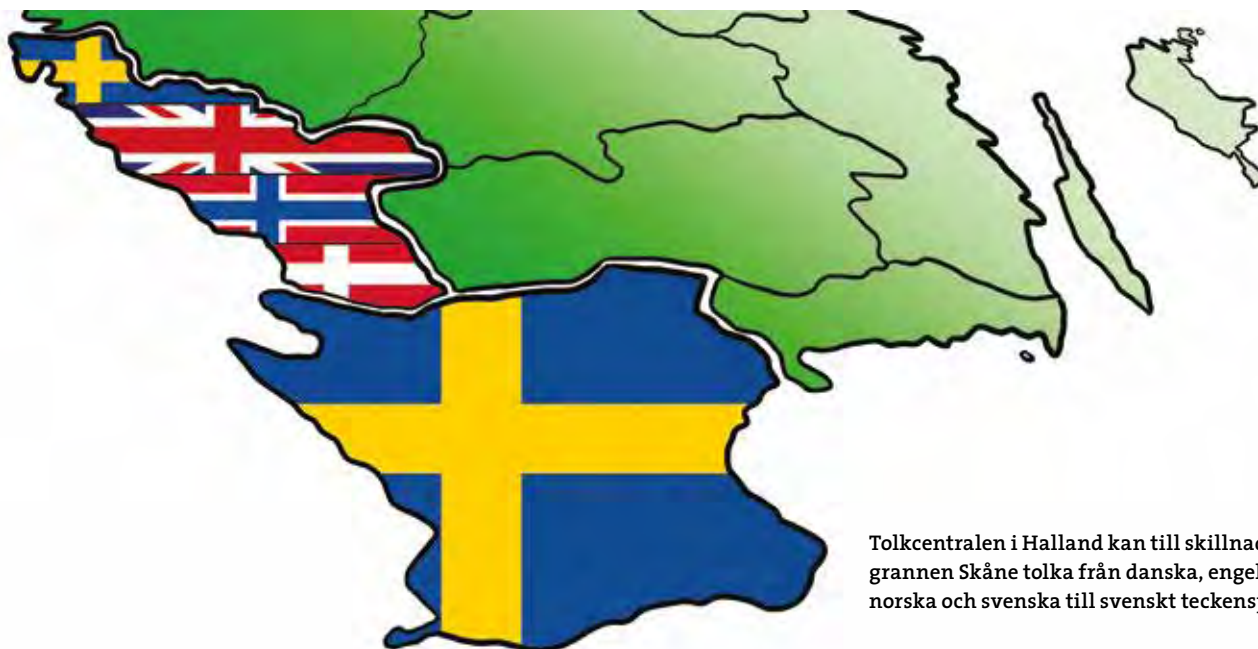
idrottare från 97 länder deltog i årets sommar-Deaflympics. Det var rekordmånga nationer. Flest medaljer tog Ryssland, 199 stycken. Ukraina hade näst flest: 99. Sydkorea var trea i medaljligan: 52. Nästa sommar-Deaflympics 2021 kan komma att hållas i Dubai, Los Angeles eller Kina, uppger International Committee of Sports for the Deaf (ICSD).

DÖVHETEN

© VIKTOR JÄDERLUND

Tolkcentralen i Halland kan till skillnad från grannen Skåne tolka från danska, engelska, norska och svenska till svenskt teckenspråk.

Bara svenska som gäller i Skåne

Tolkcentralen i Region Skåne går endast med på att tolka mellan svenskt teckenspråk och svenska. Hos grannen Halland och i Stockholm, Västra Götaland och Örebro går det däremot bra att få tolk som kan tolka mellan olika språk. Varför denna skillnad?

Skåne är en välintegrerad del i Öresundsregionen. Många skåningar och Köpenhamnsbor pendlar till andra sidan sundet. Vidare är det inte långt till resten av Europa. Ändå får skånska tolkanvändare inte ha tolk från Tolkcentralen i Region Skåne som kan tolka mellan t.ex. danska, engelska och svenskt teckenspråk. Deras uppdrag är endast att tolka mellan svenskt teckenspråk och svenska. Det gäller både på hemmaplan och utomlands.

Hedvig Ledung är en av dem som sitter i regionens funktionshinderråd där tolkfrågor tas upp. Hon representerar Skånes Dövas Distriktsförbund (SDDF), som är väldigt kritiskt mot restriktionen att bara tolka mellan två språk.

– Det gör att döva medborgare inte ges samma rätt att delta i samhället som alla andra, säger hon.

– En stor grupp står utanför Öresundssamarbetet. Det är döva och hörselskadade tolkanvändare, vilket inte är acceptabelt, säger Åsa Henningsson, ordförande för Sveriges Dövas Riksförbund, och fortsätter:

– I hälso- och sjukvårdslagen (som reglerar tolktjänsten) står det ingenting om vilka språk tolktjänsten ska vara på.

Både DT och SDDF har fått fallbeskrivningar som visar hur skånska tolkanvändare kommit i kläm. Tre exempel: 1. Ett danskt-svenskt par var tvunget att bekosta egna tolkar till sitt bröllop så att deras vigsel kunde vara flerspråkig. 2. Tolkanvändare med utländsk bakgrund kunde inte prata med sina anhöriga som inte behärskade svenska. 3. En dövblind skulle föreläsa på en

konferens i Danmark. Hen nekades först tolk. Men när arrangören sedan ordnade med relätolk som kunde tolka från engelska till svenska sa Tolkcentralen i Skåne ja till tolk.

SDDF och andra personer som DT talat med säger att det bevisligen finns tolkar som kan tolka mellan t.ex. danska, engelska och svenskt teckenspråk på Tolkcentralen i Region Skåne.

Men Peter Farkas, enhetschef för Tolkcentralen, säger att tolkarna inte har kompetens att tolka övriga språk än svenska och svenskt teckenspråk. Anledningen är att tolkarna är utbildade i att tolka mellan svenskt teckenspråk och svenska, inte andra språk. Ett annat skäl är att tolktjänsten ska kunna kvalitetssäkras. Han förklarar att kunna tolka t.ex. engelska inte är samma sak som att förstå engelska.

DT har kollat med tolkcentralerna i Halland, Stockholm, Västra Götaland och Örebro. Hos dem går det bra att få tolk mellan olika språk, då framförallt engelska och nordiska språk utöver svenska och svenskt teckenspråk. Tolkcentralen i Stockholm går längre. De erbjuder vardagstolkning både på olika talspråk (i den mån kompetensen finns) och i vissa fall olika länders teckenspråk (med tolkstödjare) för de som är primära tolkanvändare (alltså döva och personer med dövblindhet) och folkbokförda i Sverige.

– Det är inte OK att vi bor i ”fel” landsting. Alla landsting borde erbjuda en likvärdig tolktjänst, säger Hedvig Ledung.

DT tar kontakt med habiliterings- och hjälpmedelsnämndens ordförande, Ewa Pihl Krabbe (S). Hon säger att hon inte kan svara för andra landsting. Men hon uppger samtidigt att hon har stor förståelse för tolkanvändarnas situation och ska ta upp frågan om restriktionen i nämndens nästa presidium (motsvarande arbetsutskott). Hon känner till frågan sedan tidigare då den diskuterats i funktionshinderrådet. DT följer utvecklingen.

TEXT: NICLAS MARTINSSON ILLUSTRATION: VIKTOR JÄDERLUND

Så påverkas TUFF i framtiden

Tidigare erbjöd sju folkhögskolor teckenspråkstolkutbildning. På fem av dem kunde föräldrar till döva och hörselskadade barn också lära sig teckenspråk eller TUFF som det kallas. Med start den här hösten är det bara tre folkhögskolor som i fortsättningen får utbilda blivande tolkar. Hur påverkas då TUFF? DT undersöker.

Myndigheten för yrkeshögskolan har beslutat att folkhögskolorna Fellingsbro i Örebro, Södertörn i Stockholm och Västank i Leksand får fortsätta bedriva teckenspråks- och dövblindtolkutbildning i framtiden. Därmed får fyra folkhögskolor, Härnösand, Nordiska i Kungälv, Strömbäck utanför Umeå och Önnestad nära Kristianstad, inte längre anta nya förstaårstolkelever. De som nu går i årskurs 2-4 hos dem kan dock fortsätta tills de blir klara.

Alla dessa nämnda folkhögskolor, utom Fellingsbro och Strömbäck, har också TUFF. För att en anordnare ska få bedriva teckenspråksutbildning för föräldrar krävs det att anordnaren har en teckenspråkig miljö och kompetenta teckenspråkslärare. Alltså finns en tydlig koppling mellan tolkutbildningen och TUFF. Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) är ansvarig för TUFF.

DT tar reda på hur TUFF kan komma att påverkas i Härnösand, Kungälv och Önnestad framöver.

Nordiska folkhögskolan i Kungälv har beslutat att flytta TUFF-verksamheten till Vänersborg den här hösten med DHB

Västra som huvudman.

– Våra teckenspråkslärare på TUFF följer med och undervisningen kommer att ske i lokaler på Vänerskolan. Det gläder oss att vi där kan erbjuda alla föräldrar och barn en levande teckenspråksmiljö, säger Ann-Marie Ternstedt, TUFF-verksamhetsledare.

Mirjam Sjöbom vid Härnösands folkhögskola berättar att de med start i höst har ett nytt kursutbud där elever kan fördjupa sina kunskaper i teckenspråk för vardagskonversation. På så vis kan skolans teckenspråksmiljö bibehållas. De tänker fortsätta med TUFF då efterfrågan är stor.

Önnestads folkhögskola är inne på samma spår. De startar en ny 1-årig teckenspråkslinje för nyfikna hörande den här hösten.

– Genom att fortsätta erbjuda teckenspråksutbildning hoppas jag att vi även i framtiden kan erbjuda den teckenspråkiga miljö som krävs, från SPSM:s sida, för att bedriva TUFF. Mister vi TUFF här nere i södra Sverige kommer föräldrarna att få långa resor, säger Annika Lindquist, rektor, Önnestads folkhögskola.

Södertörn och Västankviks folkhögskola säger till DT att de fortsätter med TUFF.

Mona Paulsson, utredare vid SPSM uppger för DT att utbildningsanordnare som vill bedriva TUFF kommande år måste ansöka om bidrag hos SPSM senast den 31 oktober. Bidrag delas nämligen ut ett år i taget. SPSM går då igenom deras ansökningar och bedömer om de uppfyller kriterierna för TUFF. DT följer utvecklingen nästa år. **TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: SDR**

Snart kommer kokbok på teckenspråk

● Har du saknat en kokbok på teckenspråk? Snart kan den bli verklighet. Hushållningssällskapet Väst har fått medel av Arvsfonden att starta ett treårigt projekt, Kokbok på teckenspråk. Projektet går ut på att utveckla en app med recept på teckenspråk för smarta mobiler, surfplattor och även för webben. Tanken är att appen ska inspirera och göra det lättare och roligare för döva att laga mat. Appen ska innehålla pedagogiska filmer med recept som förmedlas av döva teckenspråkstolkar, berättar matkonsulten Margareta Frost-Johansson för Dövas Tidning. Projektet sker i samarbete med DHB, SDR och SPSM.

Fredrik Malmberg – ny direktör över Specialpedagogiska skolmyndigheten

● Greger Bååth gick i maj i pension efter sjutton år som generaldirektör för Specialpedagogiska skolmyndigheten. Regeringen beslöt i juni att utse Fredrik Malmberg som efterträdare. Han tillträdde den 1 juli. "Jag tar med mig det barnrättsperspektiv som finns i konventionen, att se varje barns rätt till en fungerande utbildning", säger han på SPSM:s hemsida. Han kommer närmast från tjänsten som myndighetschef för Barnombudsmannen. Där har han bl.a. varit i kontakt med döva och hörselskadade elever på SPSM:s specialskolor. Och så har hans farfar gått på en av specialskolorna, Manillaskolan, berättar han för SVT Nyhetstecken.

Viktigt meddelande (VMA) skickas som sms till fler personer än tidigare

● Den 1 juli 2017 infördes en ny lag om Viktigt meddelande till allmänheten. Lagen innebär att alla mobiltelefonanvändare som befinner sig i ett drabbat område kan få VMA som sms. Tidigare var det bara adressregistrerade mobiler som kunde få varnings-sms. Alltså omfattades inte tillfälliga besökare. Utökningen gäller både dem som har svenska abonnemang och kontantkort, och utländska turister som roamar in på det svenska nätet (här är VMA på engelska). Men samtliga fyra mobiloperatörer som har eget nät i Sverige – Telia, Telenor, Tele2 och Tre – väntas kunna skicka lokalisationsbaserade sms först i oktober/november, skriver SOS Alarm.

Nytt om personer...

● ... **Henrik Sundqvist** har börjat som kanslichef för Stockholms Dövas Förening. Han var tillförordnad ordförande för SDR under perioden juni 2016-juli 2017.

.... **Agneta Wisser** vigdes som diakon i juni i år. Därmed är hon den tredje döva diakonen i Sverige. Hon arbetar i Strängnäs stift.

... **Gunnar Hellström** fick utmärkelsen Robert H. Weitbrecht Telecommunications Access Award i USA i somras. Han belönades för sitt arbete med total kommunikation (bild, text och ljud i ett och samma samtal) och kallades för den totala kommunikationens fader.

... läraren **Anna-Eva Olsson** fick Pedagogiskt pris av Örebro kommun i augusti. Hon arbetar vid Riksgymnasiet för döva och hörselskadade.

Premiär för multinationella Bernardas hus

Bernardas hus har Sverigepremiär den här septembermånaden. Uppsättningen är unik då den produceras av tre nationella teaterhus.

DT har träffat tre av skådespelarna och regissören.

Riksteaterns Tyst Teaters konstnärliga ledare, Josette Bushell-Mingo, berättar att den ursprungliga tanken var att teckenspråkiga teaterhus i Europa skulle producera Bernardas hus tillsammans, vilket i så fall hade varit historiskt. Men idén föll. De hade väldigt olika förutsättningar.

Istället blev det tre teaterhus i Finland, Norge och Sverige som satte upp pjäsen tillsammans. De hade aldrig haft en sådan samproduktion tidigare.

Bernardas hus premiärvisades på Clin d'Oeil-festivalen i Reims, Frankrike, i somras. Sedan har den varit på turné i Finland och Norge. Rundturen fortsätter i Sverige med start den 5 september fram till mitten av oktober.

– Att flera länder är med och producerar teater gör att pjäsen blir starkare. Jag hoppas att andra teckenspråkiga teaterinstitutioner ser hur fantastiskt det här Bernardas hus-projektet är, säger Josette Bushell-Mingo som gärna ser fler liknande multinationella storproduktioner framöver.

Hon är även regissör för Bernardas hus.

Varför vill ni sätta upp Bernardas hus?

– Av tre skäl. Det ena är att det är en fantastisk berättelse med politiska budskap. Det andra är att döva har rätt att se klassiska pjäser på teckenspråk, t.ex. Ibsen, Lorca och Strindberg. Det tredje är att det är enastående kvinnor som står på scenen och lyfter fram kvinnors situation. Bernardas hus speglar inte bara historien utan också nutiden.

Hela sju skådespelare medverkar i familjedramat Bernardas hus skapat av Federico García Lorca. Mira Zuckermann, till vardags chef för norska Teater Manu, har huvudrollen. För henne är det en

dröm som slagit in: att få samarbeta med svenska Tyst Teater och finska Teatteri Totti.

– Nivån höjs när vi utger en sådan här stor produktion, som innebär att vi får möta fler och större publik. Det ger positiv energi och engagemang.

Det är enligt henne en förmån att få jobba med erfarna skådespelare och yngre förmågor. En av dem är Cecilia Järbrink som debuterar på teaterscenen.

– Det har varit en fantastisk personlig utveckling, men också varit tufft. Vi har repeterat i åtta veckor. Det är hedrande att få jobba ihop med erfarna skådespelare, säger hon.

En av de sju medverkande är Mette Marqvardsen. Hon beskriver den här uppsättningen som en modernare och enklare version av originalet då manuset har blivit bearbetat och komprimerat.

– Det är inte så mycket prat i den, säger hon och Mira Zuckermann lägger till:

– Uppsättningen är också väldigt visuell och kompletterar på så sätt replikerna.

Skådespelartrion som DT intervjuar säger att de teman som Bernardas hus behandlar är aktuella med tanke på dagens politiska klimat där nationalistiska och fascistiska strömningar råder och där världen är långtifrån jämlik och jämställd.

– Även om feminismen syns allt mer och blir allt starkare är det viktigt att påminna om att det inte får hända samma sak igen, säger Cecilia Järbrink.

– Kvinnor har verkligen inte det bra i världen. Många utsätts ännu för misshandel och våld, säger Mira Zuckermann.

– Hoppas föreställningen får publiken att reflektera kring varför kvinnor inte alltid stöttar varandra utan drar ner och kränker varandra för att överleva, säger Mette Marqvardsen.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: URBAN JÖRÉN/RIKSTEATERN

Läs recensionen av Bernardas hus på [dovastidning.se](#)

Glada pensionärer utövar jympa.

MDF:s styrelse: Anna-Lena Hagnell-Olehn, Hedvig Ledung, Mona Bresgen.

Kerstin Dahl.

DT besöker Malmö Dövas Förening

Landet runt-serien fortsätter. Den här gången hälsar vi på Sveriges sydligaste dövförening.

När DT kommer har Malmö Dövas Pensionärsförening sin pensionärsträff, som hålls varannan vecka. Just i dag är det friskvård. Kerstin Dahl visar olika enkla täjningsövningar i både sittande och stående ställning.

– Tänk er att vi nu ror till Dragör och att det blåser väldigt mycket, säger Kerstin och visar hur hon "ror" utan åror.

Pensionärerna följer hennes instruktioner. Sedan gör de en annan övning där de trampar på golvet så att hela lokalen vibrerar.

Kerstin förklarar för DT att det är viktigt att träna rörligheten och balansen, så att äldre så långt som möjligt kan röra på sig och inte ha behov av äldreomsorg senare i livet.

Hon ger också friskvård på det teckenspråkiga äldreboendet, Lindängelund, i Malmö.

– Den äldre generationen har en speciell plats i mitt hjärta. De är ödmjuka och behöver inte bevisa något.

Ebbe Lundqvist, styrelsemedlem, berättar att MDF har drygt 80 medlemmar. Förutom pensionärsträffen brukar de göra utflykter två gånger om året och ha skaldjursfest i augusti med mera.

En av de som deltar i pensionärsträffen i dag är Siv Holmgren.

– Jag tycker om att komma hit, för gemenskapen, säger hon leende. Hon har bott i Malmö över 60 år men är urspr. från Ljungby.

En annan deltagare är Nana Fischer från Lund. Hon säger att pensionärsträffen är betydelsefull, särskilt för äldre som lever ensamma.

Pensionärsträffen avrundas. Lokalvårdaren och "alltiallon" Svitlana Matsuk håller på att städa undan. Hon är dövföreningens enda anställda. Som mest hade dövföreningen fem anställda. Men ekonomin gick allt sämre. Då var dövföreningen tvungen att säga upp fyra anställda.

– Nu börjar det se allt ljusare ut och vi har ett växande överskott, säger ordförande Anna-Lena Hagnell-Olehn.

Planen är att anställa en slags verksamhetsledare inom något år som dessutom kan arbeta intressepolitiskt.

Hedvig Ledung, sekreterare, berättar att dövföreningens verksamhet har blivit utökad på sistone.

– Vi har mer ork nu, säger hon.

– Jag är väldigt glad över att vi har yngre förmågor som Hedvig och Viktor Jäderlund (känd serietecknare i DT) i styrelsen. Det innebär ett lyft för dövföreningen, säger Anna-Lena.

Exempel på aktiviteter som dövföreningen ordnar är teckenspråkscafé för nyanlända och "Nyfiken på teckenspråk" för dem som vill lära sig teckenspråk, i samarbete med ABF. Dövföreningen ska också återigen ha en familjesektion, då i samverkan med Dövenheten i Region Skåne.

– Det blir mycket lättare om vi genomför aktiviteter tillsammans med andra aktörer, säger Hedvig.

Sedan har dövföreningen en intressepolitisk arbetsgrupp som jobbar när något större problem dyker upp. Just nu är tolkfrågan aktuell i Skåne, enligt Hedvig. Läs mer på sid. 5 i den här tidningen.

Mona Bresgen, kassör, berättar att dövföreningen hade 367 medlemmar vid årsskiftet 2016/17. Hon, Anna-Lena och Hedvig ser ljus på framtiden för MDF. En av förklaringarna är att Malmö är en växande storstad med många nyanlända döva.

– Vi vill vara en plats för alla och det måste vi jobba med, säger Hedvig.

– Vi är väldigt stolta över att vi har en egen byggnad, säger Anna-Lena.

I byggnaden finns det nio lägenheter som hyrs ut. Flera av hyresgästerna är döva.

I november har MDF 110-årsjubileumsfest tillsammans med Malmö Dövas Kvinnoförening, som också fyller 110 år.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Läs tidigare delar i Landet runt-serien på dovastidning.se.

Fr.v.: Fatena Kordi, Najlaa Sad Aldeen och Jamil Haj Mousa.

Ett av Kollaborativets många experiment.

Nyanlända deltar i scenkonstprojekt

– Vi har blivit modigare och öppnare

Scenkonstgruppen Kollaborativet driver projektet "När vi lyser för varandra". Det resulterar i ett performativt laboratorium som finns att skåda på olika platser i Sverige den här hösten.

DT träffar en grupp SFI-elever vid Mo Gård folkhögskola i Åkarp som deltagit i projektet.

Juni 2017. I dag har gruppen sin femte och sista träff i projektet. De summerar allt de gjort under vårterminen.

– Det har varit helt fantastiskt, säger Inger Bång, specialpedagog och dramalärare vid Mo Gård folkhögskola.

Hon tackade ja direkt när Kollaborativet frågade om de på folkhögskolan var intresserade av att låta sina elever delta i projektet.

– Jag tänkte att det passade oss perfekt att kombinera teori och estetik där deltagarna skulle få olika verktyg att uttrycka sig.

Två av projektets syften är att skapa nyfikenhet för svenskt teckenspråk och skapa ökat deltagande bland teckenspråkiga i kulturlivet.

Tanken bakom samarbetet mellan scenkonstgruppen och folkhögskolan är att sprida kunskap om dövas situation i olika länder, skapa stolthet och verka identitetsstärkande bland deltagarna.

Jamil Haj Mousa, Fatena Kordi och Najlaa Sad Aldeen, samtliga från Syrien, berättar för DT att de har blivit modigare och öppnare tack vare projektet. De känner dessutom stolthet över att teckenspråk är deras förstaspråk. I Syrien sågs teckenspråk som något fult.

– Det är jätteviktigt att lyfta fram döva flyktingars situation. Deras erfarenheter påminner i hög grad om det förtryck som många i Sverige tidigare blivit utsatta för, säger Ellen Spens, projektledare.

Jamil, bosatt i Sverige sedan två år tillbaka, var en av de som i projektet skildrade sin flyktväg till Sverige. Han tyckte att det i

början var ovant att stå framför kameran. Men sedan lossnade det.

Under flyktvägen färdades han på en uppblåsbar båt från Grekland till Turkiet.

– Du kom av dig när du skulle berätta om hur båten sjönk, säger Jenny Karlsson, lärare, och tittar på Jamil.

Han nickar instämmande.

– Men i en undervisningssituation kunde du öppna dig och prata om båtfärden. Det var ett stort steg för dig, säger Jenny.

– Ja, jag kände en sådan lättnad efteråt, svarar Jamil.

Fatena minns exakt när hon kom till Sverige, nämligen den 29 september 2014. Då kunde hon inte teckenspråk alls. Det var först på Mo Gård folkhögskola som hon träffade andra döva och började teckna.

– Jag är glad över att få vara här och lära mig svenskt teckenspråk och svenska, säger hon, som uppskattar projektet i vilket hon utvecklat sitt teckenspråk ännu mer.

Projektet handlade också om att ha roligt och leka med händerna, ansiktet och kroppen. Bl.a. togs närbilder på olika ögon- och munrörelser.

Najlaa började teckna först när hon var 13 år gammal. Då gick hon på ett internat för döva i grannlandet Jordanien. Där lärde hon sig jordanskt teckenspråk. Hon berättar att när projektet startade var hon lite blyg. Senare försvann känslan av osäkerhet. Hon tyckte om att experimentera på teckenspråk.

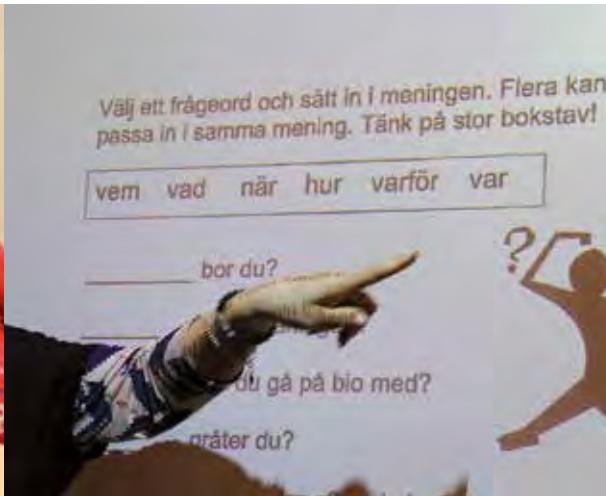
I projektet har deltagarna också talat om dåtiden, nutiden och framtiden. När DT kommer på besök säger några deltagare att de drömmer om fred i Syrien. En annan drömmer om att bli lärare för döva.

Det performativa laboratoriet har premiär på Skissernas museum i Lund den 21 oktober. Sedan visas det på andra platser som Unga Klara i Stockholm och Malmö museer. Läs mer om projektet, där även barn och unga deltar, på kollaborativet.se.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON FOTO: CHARLOTTE ELM RAVN

Eleverna Daniel Ensgård, Pasi Piri och Leif Ström.

Rita Ingvarsson pratar om frågeord.

Högläsning ur boken "438 dagar".

Unik teckenspråkig skola för vuxna

Landets enda Lärvox på teckenspråk finns i Stockholm. DT besöker en lektion där elever läser svenska på grundsärnivå.

– Lärvox betyder väldigt mycket för eleverna, säger Rita Ingvarsson, lärare.

Lektionen börjar klockan 9.00. Eleverna Daniel Ensgård, Pasi Piri och Leif Ström anländer punktligt.

– God morgon! säger Rita Ingvarsson och frågar om eleverna har tagit med en tidningsartikel var, som innehåller svåra ord. De nickar.

Daniel visar t.ex. en text som handlar om att 200 nya lägenheter byggs i Hammarby sjöstad (ett område som gränsar till Södermalm i centrala Stockholm). I texten finns svåra ord som bostadsrätt och hyresrätt. Rita förklarar skillnaden mellan dessa boendeformer. Sedan fortsätter hon att läsa ur texten.

– Den billigaste lägenheten kostar 3,3 miljoner kronor och är en tvåa på 39 kvm. Vem har råd att bo där? undrar hon häpet.

– Kungen! säger Leif och skrattar.

Sedan går Rita över till att prata om frågande pronomen som vad, hur och varför och om vikten av att använda stora respektive små bokstäver. Eleverna fyller i luckorna. Två exempel är "_____ gråter du?" och "_____ åker du?".

– Det är bra att de lär sig grammatik så de vågar kommunicera med folk, t.ex. på Facebook. Förut var de blyga och vågade inte skriva på Facebook.

Nu är det dags för rast. Eleverna och Rita dricker kaffe.

Varför vill du studera här?

– Jag vill lära mig svenska och kunna olika ord, säger Pasi som också läser bild-ljud på Lärvox.

– Bra att lära sig vad skillnaden är mellan svenska och teckenspråk, svarar Daniel.

– Jag vill få mer kunskap, förklarar Leif.

Rita berättar att när eleverna läser svenska så får de också historia, samhällskunskap och teckenspråk med mera på köpet.

Rasten tar slut och eleverna går tillbaka till klassrummet. Rita läser högt ur Martin Schibbys och Johan Perssons bok "438 dagar" på teckenspråk i 15 minuter. Boken är i lättläst version.

– Målet är att locka dem att börja läsa lättlästa (LL) böcker.

Sedan frågar Rita hur meningar som "Varför är du arg?" och "När går bussen?" kan översättas till teckenspråk.

Daniel tecknar:

– VARFÖR ARG PEK-f?

– Ja, precis. Det är rätt, säger Rita leende.

Eleverna och läraren önskar varandra en trevlig helg då det är fredag i dag.

"Dessa elever har lika mycket rätt att få undervisning på teckenspråk"

RITA INGVARSSON, LÄRARE

Lärvox på teckenspråk har funnits i mindre än 20 år, efter att den dåvarande rektorn insett behovet av en sådan utbildning.

Olika kurser som svenska, läs- och skrivinlärning och matte-pengar erbjuds på teckenspråk.

Rita undervisar drygt 10-12 elever på teckenspråk två dagar i veckan. De kommer från Stockholms stad och andra kommuner i Stockholm med omnejd som Lärvox har samverkansavtal med.

– Jag älskar mitt jobb. Det är härliga elever. Målet är att stärka deras självförtroende, säger hon som övriga dagar arbetar på två olika dagliga verksamheter i huvudstadsområdet.

Hon anser att fler kommuner borde starta Lärvox på teckenspråk.

– Dessa elever har lika mycket rätt att få undervisning på teckenspråk.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Lärvox är en vuxenutbildning och erbjuder grundsär- och gymnasiesärkurser med mera.

Färgglad serie med touch av personlig utveckling

Dövheten – Dövas dassbok 2

av Viktor Jäderlund

Döviana, 2017

64 sidor

Viktor Jäderlund kommer med en uppföljare till Dövas Dassbok där många färgglada dövhumoristiska serietripplar får en att dra på smilbanden av igenkänning medan vissa serietripplar är lite svåra att greppa. Serien är charmig med en tydlig touch av personlig utveckling hos serietecknaren då serietripplarna ritats under fem års tid, mellan 2012 och 2017. För varje sidbläddring blir detaljerna fler. Man lägger till stjärnor på natthimlen, det suddiga landskapet utanför bilfönstret och färgskiftningarna i havet.

I den första serietripplen från 2012 hade gräsmattan en enda grön nyans medan den sista gräsmattan i slutet av serien hade flera färgskiftningar. Det är trevligt att serien inte är som vilken serie som helst utan också berättar om vem serietecknaren är och hans personliga utveckling. Serien reflekterar dessutom serietecknarens stora filmintresse där man kan se inslag av James Bond, jultomten och Jurassic Park (och säkert massor mer). Alla serietripplar är undertecknade med serietecknarens initialer och år. År 2015 börjar Viktor Jäderlund rita sig själv vilket gav boken en känsla att den innehöll två delar. Det hade varit fördelaktigt om serien haft samma huvudperson (serietecknaren själv) eller flera olika seriegubbar genom hela serien.

MOA GÄRDENFORS

Unikt elevperspektiv på omtvistad skolflytt

Men vafan!

av Kristoffer Kold Erlandsen

Döviana, 2017

84 sidor

Östervångsskolan huserade i den k-märkta byggnaden i Lund 1871-2015. På 2010-talet ansågs skolan för omodern, otillgänglig och dyr av Specialpedagogiska skolmyndigheten. Allt färre elever gick där. Vid årsskiftet 2015/16 flyttade Östervångsskolan till nya och ombyggda lokaler på Tunaskolans område. Flytten var omtvistad. Många elever och föräldrar var oroliga för att teckenspråksmiljön skulle bli sämre med tanke på att Östervångsskolan bara hade 90 elever och Tunaskolan hyste hela 850 elever*.

Kristoffer Kold Erlandsens "Men vafan!" är i dagboksform. Boken inleds den 11 januari 2016, vårterminens första dag. Då går han i klass 10 och har precis bytt skolmiljö. Som läsare får man en unik inblick i hur det är att vara döv elev i en skolmiljö som domineras av hörande och där lösningar inte alltid är genomtänkta. Träffsäkra exempel ges. Ett av dem är hur matsalen är utformad så att döva och hörande elever skiljs åt.

Även om boken är en partsinlaga har författaren på ett imponerande sätt lyckats förmedla sina känslor som åkt berg-och-dalbana under skoltiden. Önskvärt vore dock att han gjort tydliggöranden på ett par ställen i boken. Givetvis ska en dagbok kännas så autentisk som möjligt innan den går i tryck men den skulle ha vunnit på att bearbetas lite först.

NICLAS MARTINSSON

* enligt skolornas resp. webbplats

Ett viktigt bidrag till dövhistoriesamlingen

Den uppländska dövhistorien

av Urban Mesch och Johanna Mesch

Utgiven 2017

344 sidor

Den uppländska dövhistorien är en ny bok av författarna Urban och Johanna Mesch, som producerat ett antal dövhistoriska böcker. Deras tidigare böcker har antingen varit rikstäckande eller jubileumsböcker. Nu går de på djupet lokalt. Bokens titel avslöjar ett genidrag – det är en bok om dövrörelsen i ett specifikt område. Ofta har liknande böcker varit avgränsade till någon dövförening som fyllt 100. Sådana böcker riskerar att fastna i listor över folk som suttit i styrelser.

Uppsala läns dövas förening har prestigelöst velat visa hela den dövhistoria som finns i upptagningsområdet – Upplands län. Det underlättar för författarna att visa hur saker hänger ihop. Boken börjar till exempel på 1700-talet. Själva dövföreningen bildades 1908. Boken har det mesta – allt från hur dövundervisningen och föreningslivet startade i Uppsala, några profiler och pionjärer, till listor på vilka som suttit i styrelser. Man behöver alltså inte sträckläsa boken från pärm till pärm utan läsa det man vill. Många bilder, vilket ger ytterligare en dimension – hur tidsandan var vid olika epoker. Bäst i boken är nog Sara Domströms illustrationer över ordförandena i föreningen. Hon visar inte bara hur de ser ut utan också vilka persontecken de har. Riktigt snyggt! Jag ser gärna fler lokala böcker – den här boken kanske är starten på en serie?

TOMAS LAGERGREN

Döva i Rwanda släpar ännu efter folkmordet

I Rwanda går få döva barn i skolan. De möter diskriminering och en del föräldrar håller dem gömda hemma. Men organisationen Empowering Children with Disabilities jobbar för att ingen ska lämnas utanför. Med olika aktiviteter skapar de mer förståelse och kunskap kring döva. Och de ser till att barn kan gå i skolan.

I Nyabihu, inte långt från gränsen till Demokratiska republiken Kongo, öser regnet ner. Det piskar i pölarna på den lilla skolgården som är inramad av ljusgula betongväggar med målningar av gorillor, elefanter, giraffer och papegojor i träd. Utanför skolbyggnaden ligger kullarna gröna och några mil bort skymtas vulkanbergen där några av världens enda bergsgorillor lever. Här ligger Nyabihu Demonstration Centre for the Deaf, en av landets få skolor för döva barn.

– Det finns många i Rwanda som inte har möjlighet att gå i skolan på grund av att de är döva, men de ska ha rätt till utbildning, säger Félicien Turatsinze som jobbar på skolan.

Elever klädda i blå skoluniformer sitter i smala träbänkar framför Louis Ngabonziza, skolans grundare. En flicka går fram till griffeltavlan med en vit skolkrita i handen. Louis Ngabonziza bokstaverar på teckenspråk och hon skriver bokstav för bokstav på tavlan.

Under de två första skolåren fokuserar de främst på att lära barnen teckenspråk. Därefter får eleverna undervisning i att skriva, använda datorer, annan ämnesundervisning och lämpläsning.

– I samhället kan inte folk teckenspråk, med lämpläsning kan eleverna i alla fall få en känsla av vad de pratar om. Därför tränar vi dem i det, säger Félicien Turatsinze.

– Men teckenspråk är viktigare och de får lära sig teckenspråk

på både engelska och kinyarwandan. Det är inte alla döva som använder lämpläsning och en del gillar det inte, de säger: att prata är ert språk, men tecken är vårt, tillägger Louis Ngabonziza.

När barnen har studerat i två år börjar en integrering i den vanliga skolan. Där går de halvdagar och har då med sig en lärare från centret som med teckenspråk kan hjälpa dem att delta i lektionerna. Den andra halvan av dagen studerar de på centret.

Louis Ngabonziza är en av de ledande i landet när det gäller undervisning för döva personer. När han började för cirka 20 år sedan fanns det inte någon liknande utbildning. Han berättar att det på 80-talet öppnades ett center för tio döva barn. Det räckte förstås inte på långa vägar. 1989 bildades Rwanda National Union of the Deaf, men när folkmordet bröt ut i Rwanda 1994 kollapsade organisationen - de flesta av grundarna dödades. Allt kollapsade i landet. Under 100 dagar dog nästan en miljon människor i Rwanda. En av dem var Louis Ngabonzizas döva moster.

– Jag frågade mig: Varför dödade de här människorna min moster? Hon kunde ju inte ens säga något.

Han förlorade också sina föräldrar och syskon och får fortfarande tårar i ögonen när han pratar om det. Efter folkmordet började han jobba med gatubarn, det fanns många som hade förlorat sina föräldrar och hem. Projektet höll till i närheten av centret för döva barn och han kände att han ville göra något för dem och sin döda moster. Han fick jobb där och startade så småningom det egna centret med skola och organisationen Empowering Children with Disabilities, ECD.

Rwanda National Union of the Deaf återuppstod efter folkmordet. Senare bildades också organisationen Rwanda National Association of Deaf Women.

– Situationen för döva människor är ännu inte bra. Till exempel, för en tid sedan hittade vi en döv kvinna som satt vid sidan av

På hantverksutbildningen går äldre elever, en del fick aldrig gå i skolan som barn.

På Nyabihu Demonstration Centre for the Deaf kan döva barn i norra Rwanda lära sig teckenspråk.

Felicien Turatsinze arbetar för att döva barn ska bli mer involverade i samhället.

Att lära sig sy och sticka kan ge möjlighet att försörja sig i framtiden.

vägen. Hon bad och visste inte hur man kommunicerar på teckenspråk. Hon hade fyra barn, var gravid samtidigt som hon fick amma. Hon hade inget ID och saknar då rätt till många saker. Döva, såsom den kvinnan, behöver få kunskap om mänskliga rättigheter, familjebildning och lära sig teckenspråk, säger Nkaka Eza från Rwanda National Association of Deaf Women.

I dag finns lagstiftning som ska skydda rättigheterna för personer med funktionsnedsättning, men i praktiken går det långsamt. Den utbredda fattigdomen försämrar ytterligare tillgången till jobb och utbildning. Antalet skolor för döva barn uppskattas vara tretton stycken.

– Men skolorna behöver utvecklas. Det finns ingen skola eller universitet som lär ut professionellt teckenspråk, vilket gör att många lärare saknar professionella teckenspråkskvalifikationer, säger Nkaka Eza.

Hur många döva människor det finns i Rwanda är inte känt. För fyra år sedan gick Louis Ngabonziza och hans medarbetare från dörr till dörr i tre olika distrikt; Nyabihu, Musanze och Gakenke, och fann över 2 200 barn och unga vuxna som hade hörselnedsättning och cirka 500 som var döva.

De upptäckte också att det fanns lärare som sa att de inte kunde undervisa de här ”dumma, okunniga barnen”, att de hade skickat hem dem istället för att ”slösa tid” i skolan. En del barn hölls hemma av föräldrarna, för att de inte tyckte att skolan mötte deras barns behov eller för att de behövde barnens hjälp hemma. Det fanns också exempel på föräldrar som band fast barn med ett rep och stängde in dem i huset under tiden de jobbade.

Groce Nzamukosha är en av dem som aldrig gick i skolan.

– Min situation var väldigt dålig. Människor såg mig som en person som inte kunde göra någon nytta.

Hon går nu skolans hantverksutbildning, där äldre elever lär sig

att sy och sticka, för att få en möjlighet att försörja sig.

– Nu har folk sett att jag kan saker och jag har fått bättre självförtroende. Även om jag inte kan kommunicera bra med hörande personer så respekterar de mig i alla fall. Och när jag kommer hit träffar jag människor jag kan diskutera med. Jag är mycket gladare i dag.

Hon har också lärt sig lämpläsning relativt bra.

– Förut var det svårt att kommunicera med mina föräldrar och grannar. Men genom att läsa på läppar kan jag vara med i samhället mer, jag kan förstå en del.

Hennes studiekamrat Albert Uwimana började gå i skolan när han var 14 år.

– Först gick jag på en annan skola för döva barn, men det tog fyra timmar för mig att gå dit. Jag är från en fattig familj och har inte råd med biljett till transport. Därför var jag på skolan tre månader åt gången. Innan dess hjälpte jag mina föräldrar med jordbruket, odlade potatis och sålde på marknader.

För att minska stigma och isolering och öka medvetenheten har Louis Ngabonziza och hans kollegor ordnat aktiviteter i byarna. De har lärt föräldrar och lärare om vad det innebär att vara döv/hörselskadad. Dessutom har de skapat skolkulor med barn som vill kämpa mot diskriminering.

– Vi kan se en förändring och folk har mer förståelse, säger Félicien Turatsinze.

Louis Ngabonziza vill utöka sin verksamhet. Han visar stolt upp ett gräsfält vid ett litet stenhus. Den marken har han köpt för egna besparingar och förhoppningen är att kunna samla in tillräcklig med pengar så att ett större center kan byggas där snart.

– Jag vill att fler ska kunna studera och få bättre möjligheter i framtiden, säger han.

TEXT: MARIA HAGSTRÖM FOTO: MARTINA HOLMBERG

STAB 25 ÅR 1992-2017

Anette Casselstål

Annaklara Gesang

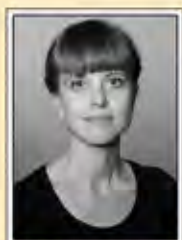
Anna Josephsson

Camilla Jansson

Camilla Wikström

Hanna Bernhardson

Jenni Hestrell

Jenny Stålberg

Jessica Dobson

Johanna Sandholm

Linda Wigersjö

Lisa Kellerman

Lisbet Holm

Maja Åhman

Mio Parsmo

Sandra Wallin

Sanna Roos

Sofia Lindfors

Stefan Larsson

Tati Stampe

Stockholmstolkarna

Carina Röstlund

Catharina de Ron

Camilla Sjöström

Cisilia Sturzenbecker

Elise von Weisz

Jonas Seger

Josephine El-masri

Karolina Rejnus

Katarina Mårtensson

Lena Ekevid

Märta Bergström

Niklas Eriksson

Nina Gripenborn

Priscilla Ferrera

Sabine Gileborn

Therese Bjärud

Vi förmedlar professionella tolkar för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet.

Vi finns i Stockholm och arbetar främst i Stockholmsregionen, Uppsala och Mälardalen men även i övriga Sverige och andra länder.

Vill du ha tolk från oss?

Kontakt

info@stockholmstolkarna.se

www.stockholmstolkarna.se

Utflykt till vackra Läckö

Lördagen den 10 juni samlades vi döva på busstorget i Borås för en trevlig dag tillsammans uppe i Läckö. Där var det slottet och den vackra naturen och visningen av finskt silver som lockade men också den underbara maten (gös och sparris, med en sagolikt god sås, och Läckökaka med choklad och nötter). Tänk, alltid när vi startar från Borås, är det gråmulet eller regn. Även denna dag. Så det var inte lätt att veta vilka kläder man skulle ta på sig. Men när vi kommit halvvägs så dök solen upp och höll sig kvar hela dagen. Det var precis som om bussbolaget hade beställt detta åt oss, för så har det varit flera gånger när vi gjort utflykter. Två tolkar väntade utanför slottet och såg till att vi fick en fin information av allt sevärt och det var verkligen mycket. Slottet i sig är ju väldigt väl bevarat och väl värt ett besök så alla var nöjda. Och då smakade det extragott med lite kaffe och en god kaka innan vi satte oss på bussen hemåt. Goda kringlor, faktiskt jättestora, eller en underbar kaka med en klick vispgrädd. Mums. Framme i Borås önskade vi varandra en härlig sommar och som vanligt hälsar vi alla döva vänner i hela landet.

Borås Dövas Förening genom Berit Forsberg
Foto: Magnus Sjöberg

**Följ senaste nytt
på dovastidning.se**

Språkintresserad?
 **Västerviks
folkhögskola**

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

Kurs • Konferens • Vandrarhem
vastervik.se 0247-641 30

IN MEMORIAM

Bernt Rydén 1937-2017

Bernt Rydén gick bort i somras. Det är tråkigt och jag känner att jag måste berätta lite om hans enastående sportprestationer. Bernt var en mycket känd bordtennisspelare i Dövas världsspel (nuv. Deaflympics). Han har vunnit många SM- och VM-medaljer. Jag, Anders Rahmberg och Thord Högberg deltog tillsammans med Bernt Rydén i Dövas världsspel i Malmö 1973. Kul minne! Han var som defensivspelare skicklig på att sätta underskriv på bollen. Han använde en tunn bordtennisracket från 1960-talet. Motspelarna från Tyskland och Ungern med flera respekterade honom. Han var även förbundskapten för Sverige under 1980-talet och tog hand om landslagsspelare som Tommy Hansson och Mats Johansson med flera. Han var också aktiv i IK Hephata (Stockholm) i många år. Vila i frid.

Olle Riis

Stiftelsen Margit Wibelfonden

Du kan söka medel från fonden om

- Du är utbildad logoped, hörsel- eller talpedagog.
- Du arbetar med döva eller hörselskadade vuxna, barn eller ungdomar.
- Du kan söka bidrag för utbildning, studier eller utvecklingsarbete för att utveckla röst- och talträningsarbete för hörselskadade och döva. Utbildningsinsatser som innehåller audiologi och/eller teckenspråk prioriteras.

Skicka din ansökan till:

Stiftelsen Margit Wibelfonden
Stockholms Dövas Förening
Palmfeltsvägen 13 b
121 62 Johanneshov

Sista ansökningsdag är 31 mars och 31 oktober
årligen. Ekonomisk kalkyl skall biläggas ansökan.

Länk till ansökningsblankett:
www.stockholmsdf.se/wibelfonden/

SDR:s nya styrelse speglar hela Sverige

SDR:s nya styrelse, som valdes i somras, är historisk. För första gången i förbundets historia är både ordförande och vice ordförande kvinnor. Dessutom är Mimount Tebibel SDR:s första muslimska styrelsemedlem. Hur bra är styrelsen i övrigt på att representera Döv-Sverige? DT reder ut.

Vid förra styrelsevalet 2013 var Stockholmsdominansen stor. Sju av nio styrelsemedlemmar var från huvudstadsområdet.

Den nya styrelsen består endast av tre stockholmare. De andra bor utspridda i Sverige (se karta intill).

Anette Ekberg deltog i årets SDR-kongress som ombud från Västerbottens Dövas Länsförbund. Hon anser att den nya styrelsen är väldigt bra, inte bara sett till geografi utan också mångfald:

– Kongressen har lyckats med att få till en styrelse som består av personer som själva är döva, hörselskadade, föräldrar, muslim, äldre och yngre med mera, säger hon.

Mimount, hur känns det att du är förbundets första muslimska styrelsemedlem?

– Väldigt hedrande. Jag kan dock inte låta bli att undra om du gör en stor sak av det på grund av att jag bär slöja. Det är intressant hur folk reagerar. Hur som helst är jag glad över att kongressens ombud tror på mig, säger Mimount Tebibel.

Hennes hjärtefrågor är döva nyanländas situation och hur döva nysvenskar och svenskar ska komma närmare varandra. Hon har tills nyligen lett Stockholms Dövas Förenings treåriga projekt för döva kvinnor med utländsk bakgrund. Projektet heter Tredubbelt utsatt.

Malin J. Kvitvaer har blivit vald till vice ordförande. Hon har masterexamen i genusvetenskap och brinner för frågor som rör mångfald, genus och jämställdhet. Ibland anlitas hon som föreläsare i dessa ämnen.

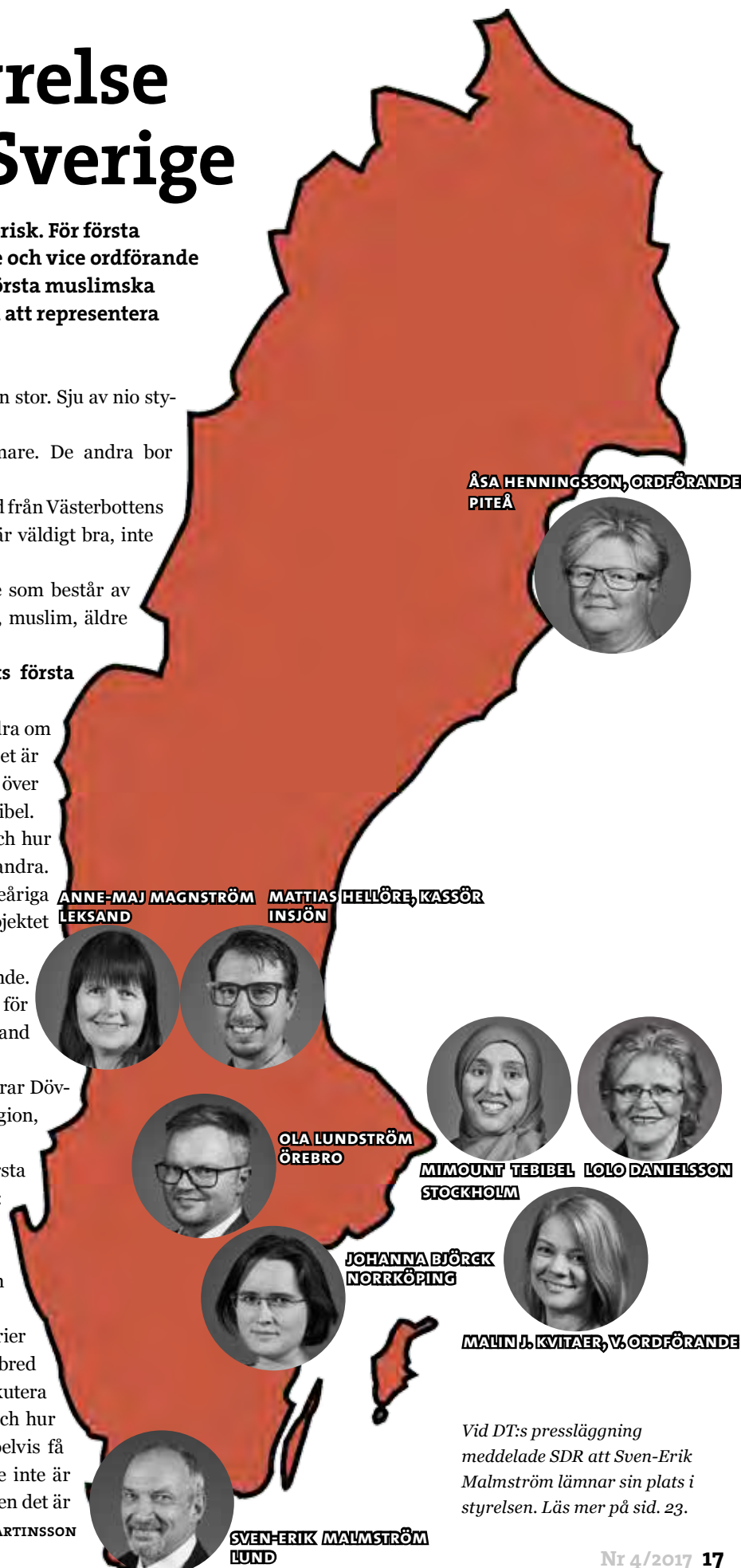
Generellt tycker hon att den nya styrelsen representerar Döv-Sverige mycket väl sett till kön, ålder, geografi, religion, etnisk bakgrund och sexualitet.

– 2013 nåddes en milstolpe: Hanna Sejlitz blev den första kvinnan att leda SDR. Nu i år skedde en annan milstolpe: Mimount Tebibel är förbundets första muslimska ledamot och med sin kompetens kommer hon att bidra med mycket. Det är en fantastisk utveckling, säger hon som samtidigt understryker:

– Det handlar inte om att kunna checka av alla kategorier i en styrelse och så är vi nöjda. Nej, vi måste också ha en bred kompetens i styrelsen. Och vi måste fortsätta att diskutera både hur vi vill att styrelsen ska spegla verkligheten och hur vi vill att verkligheten ska se ut. Varför har vi exempelvis få styrelseaktiva som inte är födda i Sverige? Jag kanske inte är rätt person att svara på det för jag är vit och född här men det är viktigt att vi tar reda på det.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

FOTO: MIKAEL SUNDBERG ILLUSTRATION: LINDA STÅL

Vid DT:s pressläggning meddelade SDR att Sven-Erik Malmström lämnar sin plats i styrelsen. Läs mer på sid. 23.

Vad tyckte du om den här SDR-kongressen?

**MAJA WESTERLUND, OMBUD,
Y-LÄN**

– Spännande och lärorikt att ta del av alla olika åsikter, både för och emot. Valet av kongressplats är bra – det känns som om vi är i ett eget land. Stämningen har varit på topp. Sedan är det en stor fördel med skrivtolkningen under kongressen. Man kan läsa på den stora skärmen vad som sagts tidigare ifall man missade något.

**DAVID TANO, OMBUD,
BLEKINGE**

– Mycket bra. En positiv överraskning att Åsa Henningsson dök upp som ordförandekandidat på slutet. Hon passar perfekt i rollen som ordförande med sin gedigna bakgrund och erfarenhet, t.ex. kring frågor som rör döva flyktingar och döva generellt. Sedan är det positivt med nya ansikten i SDR:s styrelse.

**KRISTIINA JOHANSSON,
OMBUD, VÄSTMANLAND**

– Väldigt lyckad. Roligt att det kom så många bra motioner. Sedan är det kul med en ny ordförande. Trevligt att se att vi har fått en till kvinna på ordförandeposten i SDR:s historia (Hanna Sejlitz var den första kvinnan att leda förbundet. Hon var ordförande 2013-16. Åsa Henningsson är den andra).

**LAITH FOAD FATHULLA, SDUF-
ORDFÖRANDE, STOCKHOLM**

– Spännande och lärorik. Men det tog sådan tid att gå igenom alla motioner. Jag hoppas att SDR hittar ett smartare sätt att ta sig an dem till nästa kongress. Sedan vill jag också se mindre slöseri med papper. Viktigt med miljötänk!

ENKÄT: NICLAS MARTINSSON &
GABRIELLA DELLA MORTE PÅLSTAM

Nej tack till ny logga

● SDR presenterade i en av sina fyra propositioner ett förslag till logga på kongressen i Sollentuna 16-18 juni. Dövföreningar och distriktsorganisationer hade önskat en ny logga som tydligare visade att SDR var ett teckenspråkigt förbund. Loggan skulle symbolisera gemenskap och delaktighet och kunna användas av riksförbundet och dess föreningar och distriktsorganisationer. Flera ombud sa att de inte riktigt fastnade för förslaget. Så kongressen röstade ner förslaget istället för att återremittera frågan till förbundsstyrelsen.

Stökig ordförandeprocess

● Inför SDR:s kongress fanns tre ordförandekandidater: Ola Lundström som var valberedningens förslag, motkandidaterna Henrik Sundqvist och Lasse S. Lorentzon. Henrik Sundqvist meddelade den 12 juni att han tog tillbaka sin kandidatur. Anledningen var att han hade tackat ja till att bli kanslichef för Stockholms Dövas Förening. Den 14 juni offentliggjorde Åsa Henningsson att hon ställde upp som ordförandekandidat. Kort därpå sa Ola Lundström att han trodde på Åsa Henningsson som ledare för förbundet. Därför återtog han sin kandidatur. Den 17 juni var det dags för ordförandeval – kampen stod mellan Åsa Henningsson som var valberedningens nya förslag och Lasse S. Lorentzon. Den förstnämnda vann överlägset flest röster.

48

av 52 kallade ombud deltog i kongressen.

61

motioner gick igenom.

3

av 4 propositioner antogs med justeringar. Den fjärde röstades ner – den handlade om ny logga för SDR och föreningarna.

560 000

kronor. Så stor var SDR:s genomsnittliga årliga vinst under perioden 2013-2016.

11,9

miljoner kronor har SDR i eget kapital år 2016. En förstärkning med ca 2,1 mkr från 2015 års nivå.

SDUF & SDP får ingen rösträtt

● En het fråga på kongressen var om SDUF och SDP skulle ha röst- och motionsrätt på SDR:s kongress eller inte. En del ombud tryckte på vikten att yngre och äldre skulle ha möjlighet att påverka SDR via sina organisationer. Andra ombud menade att det var ologiskt att andra riksorganisationer skulle få varsin röst på SDR:s kongress. Om SDUF och SDP fick rösträtt, var gick då gränsen för övriga organisationer? Först beslöt kongressen att SDUF och SDP skulle få motions- och rösträtt. Men sedan ändrade sig SDUF. Ordförande Laith Foad Fathulla menade att SDUF hellre ville ha en adjungerad plats i SDR:s styrelse och därmed ha möjlighet att påverka varje gång styrelsen sammanträdde än endast vart fjärde år via kongressen. SDP höll med. Det fick kongressen att ändra beslutet.

Ja till regional samverkan

● Under översynen Nya vindar hade dövföreningar signalerat att de ville ha mer samverkan med andra dövföreningar. Därför föreslog SDR i en av sina fyra propositioner att fem regioner skulle bildas. I varje region skulle minst en anställd finnas som stöd för regionens föreningar inom administration och intressepolitiskt arbete. Kongressen antog propositionen. Därmed ska arbetet med regional samverkan börja under hösten där förbundet tillsammans med intresserade dövföreningar tittar på olika lösningar, t.ex. finansiering.

6 frågor till:

SDR:s nya ordförande Åsa Henningsson

Vem är du?

– Jag är uppväxt med teckenspråk, som är mitt modersmål. Mina föräldrar och två syskon är döva. Så jag är "född in i" dövrörelsen. Jag är gift, har två vuxna utflugna barn och tycker om sjölivet. Vi åker gärna båt i Piteås skärgård.

Jag har jobbat med en mängd olika saker i den offentliga, ideella och privata sektorn. Mitt första jobb var som föreningskonsulent hos Norrbottens Dövas Länsförbund. Sedan har jag också arbetat på ABF, Piteå-Tidningen, Sveriges Dövas Riksförbund och Dövteamet i Skåne med mera.

Hur känns det att få förtroendet att leda SDR?

– Ja, det känns väldigt fint att få ett så stort förtroende. Det gör att jag har en bra grund att stå på tack vare stödet från dövföreningarna. Men jag är inte ensam utan vi i styrelsen är ett team som leder förbundet. Det blir väldigt spännande. Förändringens vindar blåser. Vi byter nu i allt högre grad perspektiv från funktionsnedsättning till språk, kultur och identitet.

Vilka frågor brinner du för?

– Flera. Den ena är språkdeprivation. Jag försöker implementera det på olika nivåer och sprida kunskap om det. Den andra är att ena och stärka dövrörelsen. Vi behöver fler medlemmar. Det finns många som inte är medlemmar i SDR. Frågan är hur vi kan attrahera dem. Är medlemskapet den enda vägen? Eller finns det något annat sätt? Sedan brinner jag också för frågor som är aktuella: tolktjänst, utbildning för döva i alla åldrar och äldre döva. Äldre döva är en stor och växande grupp.

Vilka utmaningar ser du att SDR har?

– En av utmaningarna är hur dövföreningarna kan bli större och starkare och hur samarbetet mellan lokal-, region- och riksorganisationerna kan utvecklas. Sedan är det en utmaning att få samhället att gå med på att kompensera döva som på olika sätt farit /nu far illa på grund av okunskap och illvilja från samhällets sida. De har blivit berövade rätten till teckenspråk och utbildning. En annan utmaning är att SDR:s kansli har blivit bantat men fortfarande jobbar med stora och tunga frågor. Vi måste hitta olika former för samverkan mellan dövföreningarna, medlemmarna och riksförbundet.

Vad kommer du att jobba med den närmsta tiden?

– Först ska jag sätta mig in i organisationen och se vilka strukturer och rutiner som finns. Jag hoppas att det inte ska behöva ta så lång tid för jag är ivrig att börja arbeta. Vi ska sätta blåslampa på olika beslutsfattare och fråga varför det dröjer och begära möten. De måste börja prioritera våra frågor högre – det gäller på alla nivåer: statlig, regional och kommunal. Nu är våra frågor för lågprioriterade hos dem.

Du bor i Öjebyn nära Piteå. Kommer du att pendla till förbundskansliet i Stockholm?

– Jag kommer inte att lämna mitt kära Öjebyn. Så jag kommer att jobba på distans och resa till Stockholm och andra platser när uppdraget kräver det. Det är något jag har gjort de senaste åren i mina tidigare jobb och det har fungerat bra.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Se DT:s webb-tv-inslag från kongressen på dovastidning.se.

Dövrörelsens finaste priser delades ut på SDR:s kongress

Prisregn över nio eldsjälar

Kruthmedaljen

NR 29: LARS WALLIN

ingick som forskarassistent i Brita Bergmans team som påbörjade forskning om teckenspråk i Sverige. Han blev 1994 världens första filosofie doktor i teckenspråk. Hans forsknings- och arbetsområden har sträckt sig från teckenspråksgrammatik till korpuslingvistik. Han har föreläst och spridit kunskap om teckenspråk i internationella sammanhang. Våren 2015 gick han i pension efter 37 år i forskarvärlden.

NR 30: GUNILLA PREISLER

är professor emerita i psykologi och började sin akademiska bana 1964. Hon disputerade 1983 och har bedrivit flera viktiga forskningsstudier om döva barns kommunikations- och språkutveckling. I hennes studier är barns språk, lek och sociala samspel i centrum. Så sent som 2011 var Gunilla Preisler engagerad i en psykosocial studie om unga med cochlea implantat och tvåspråkighet.

NR 31: SVEN-ERIK MALMSTRÖM

är leg. psykolog och har i sin yrkesroll kämpat för rätt psykiatrisk vård för döva och betonat vikten av kunskap i teckenspråk och dövkultur för att ge rätt behandling. För att ge döva samtalsterapi på dövas villkor har han gjort många resor som ambulerande psykolog i Sverige. Han är också en av dem som introducerade begreppet språklig deprivation bland döva för att uppmärksamma konsekvenserna av att få teckenspråk sent i livet.

Låw International Award

NR 9: MARKKU JOKINEN

är välkänd i internationella sammanhang. Utöver pedagogik har han ett stort intresse för dövas historia, kultur och lingvistik. Med sina utmärkta ledaregenskaper är det inte förvånande att han varit ordförande i WFD 2003-2011 och nu är ordförande i EUD. Med passion för arbetet med implementeringen av FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning har han gjort betydelsefulla insatser för döva.

Guldtecknet

NR 21: LENNART TJÄRNSTRÖM

Som journalist och redaktör för Dövas Tidning 1980-2008 har han bevakat dövas frågor och träffat en rad döva i Sverige och ute i världen. Han har visat sig ha en enastående förmåga att skildra döva personers livssituation ur journalistiskt perspektiv. Efter sin tid på tidningen skrev han boken "Fyra livsöden från 1900-talets dövsverige". Han har med rätta kallats för dövrörelsens stjärnreporter.

NR 22: KARIN RÖNNMARK

deltog i den första tolkutbildningen i Sverige 1969. Men redan 1966 anställdes hon på SDR och byggde broar mellan döva och hörande inom kultur- och teaterverksamheten. Som barn till döva föräldrar har hon också varit aktiv i CODA-frågor. Hon är en av initiativtagarna till bildandet av dagens Sveriges Teckenspråkstolkars Förening. Karin Rönnmark var även en av de som bildade tolkverksamheten i Örebro 1977.

NR 23: PER ERIKSSON

Vid bildandet av Sveriges Dövhistoriska Sällskap 1993 blev Per Eriksson invald i styrelsen och han var sedan aktiv där under flera år. Att han brinner för dövhistoria är tydligt och resulterade i två böcker som han skrivit; Dövas Historia del 1 (1993) och Dövas Historia del 2 (1999). Tack vare sitt genuina intresse och engagemang har han stått för viktiga bidrag i våra förutsättningar att få mer kunskap om vår historia.

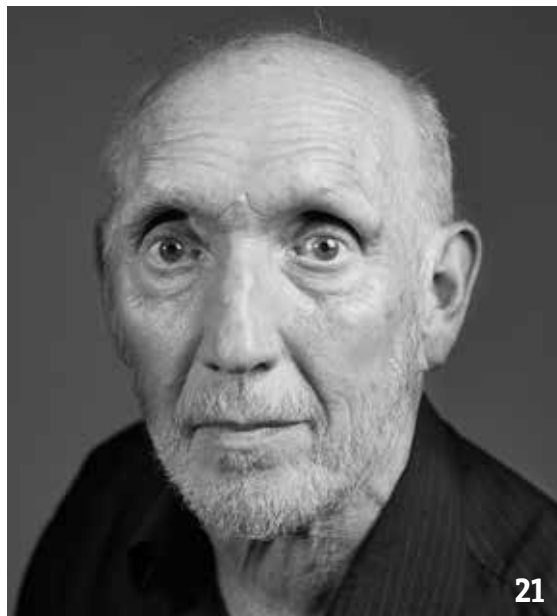
NR 24: THYRA LINDSTRÖM

Med ett stort engagemang i Dövyrkjan och dövas rätt till Bibeln på teckenspråk arbetade hon tillsammans med andra i projektet "Bibeln på teckenspråk" 1998-2008. Hon har också ett stort hjärta för föreningslivet, där hon varit aktiv i lokalföreningar, ungdomsförbundet, pensionärsförbundet och även suttit i SDR:s styrelse. Hon har varit verksam som teckenspråklärare, bl.a. på Kristinaskolan i Härnösand.

NR 25: PER-THOMAS ÖRLEGÅRD (postumt)

brann för dövas kultur, historia, föreningsliv, tillgänglighet och sport. Genom företaget Döviana investerade han tid och resurser för nationella arrangemang som Dövexpo och främjade produktioner och böcker för och av döva. Han avled den 12 september 2016. Per-Thomas Örlegård hade ett genuint engagemang för dövas kultur och dövas historia samt de arrangemang och projekt han var involverad i.

Motiveringarna är kortade. De finns att läsa i sin helhet på sdr.org.

Du är viktig för vår gemensamma kamp

Du, ja just du, är viktig! Du kan vara medlem, sitta i någon av våra föreningars eller förbundets styrelse. Kanske är du en av våra allierade eller du är en av många som är intresserad av dövrörelsens arbete. Att ensam på egen hand kämpa är oerhört tungt men om vi alla, var och en och just du, går ihop och enar oss i vår gemensamma kamp blir det lättare. Därför är du viktig. Vad kan vi göra och åstadkomma tillsammans? Vi kan flytta fram gränserna och uppnå skillnad. Vilka gränser ska vi flytta och inom vilka områden? SDR:s kongress i juni har beslutat om en ny förbundsstyrelse och behandlat motioner som styr vilka frågor som ska prioriteras. Besluten om motionerna vävs in i vårt gemensamma handlingsprogram, som kommer att forma SDR:s arbete framöver. Men förbundet gör inte arbetet själva utan även föreningar på lokal och regional nivå behövs. Andra aktörer behövs också i arbetet. Vi tillsammans kan förflytta gränserna framåt.

Vad ska vi jobba för och med? Det är inte OK att teckenspråkets status försämras och att teckenspråk inte är självklart i olika situationer. Det ska vara självklart att satsa på och använda teckenspråk. Idag sker det allt för ofta att rätten till teckenspråk prioriteras lägre och att vi hänvisas till att ekonomiska förutsättningar måste finnas. Teckenspråk är en grundläggande rättighet. Det är inte OK att vi idag tvingas leva med ett förkastligt tolksystem, där vi utsätts för diskriminering och vår delaktighet inom arbetsmarknad, fritid och sjukvård begränsas. Vi kan inte acceptera regeringens fortsatta förhållning om tolktjänsten som medför att många döva och hörselskadade utsätts för diskriminering i sin vardag. Det kan vi omöjligen acceptera. Det

finns lagstiftning men räcker det? Tyvärr är det många gånger inte tillräckligt och vi måste nu eliminera all diskriminering som sker. Det är inte OK att många döva inte får jobb eller inte kommer in på önskade utbildningar, eftersom det inte finns tolk.

Hur gör vi då? Vi alla viktiga individer ska enas och hjälpa varandra. Tillsammans ska vi motverka diskriminering och värna om teckenspråkets status. Genom att anmäla, påpeka, säga ifrån, synliggöra och protestera mot diskrimineringen. Vi ska hjälpa varandra att tala om för omvärlden hur vi vill att samhället ska vara och fungera. Det finns mycket forskning och faktaunderlag som kan gynna våra frågor om vi alla delar med oss, använder och sprider dem. På så sätt kan samhället få kunskap och ökad förståelse för vår situation.

Den nya förbundsstyrelsen har ett arbete under kongressperioden framför sig och det här var mina tankar om hur det arbetet och vår gemensamma kamp kan formas och genomföras. Men glöm inte – DU är viktig!

Hoppas vi två får tillfälle att träffas framöver, kanske under Dövas Dag eller när jag kommer och besöker föreningar landet runt.

ÅSA HENNINGSSON,
FÖRBUNDSORDFÖRANDE

PÅ GÅNG I SDR

7/9 Lika Unikast styrelsemöte
13/9 Stiftelsen Rikstolktjänsts styrelsemöte
13/9 Ordförandegruppens möte
18-24/9 Internationella dövveckan
20-21/9 Förbundsstyrelsens sammanträde
20-24/9 Dövas Dag i Jönköping
25/9 Agenda 2030-dagen

2/10 Möte med Socialdepartementet om tolktjänsten
3/10 Public service-bolagens Funkisdag
14/10 Sveriges Dövhistoriska Sällskaps årsmöte
16/10 Möte med Konsumentverket
19-22/10 Dövas Nordiska Råds möte + 110-årsjubileum, Sverige
3-4/11 SDR deltar på SDUF:s styrelsemöte
8-9/11 WFD:s konferens i Budapest

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

Box 300, 793 27 Leksand
Tel vx: 0247-140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikationsansvarig
jenny.ek@sdr.org
073-530 84 34 (sms)

Försäljning
shop@sdr.org
Tel vx: 0247-140 65

Bli medlem
medlem@sdr.org

FirstClass
fc@sdr.org

Stöd oss
SDR bg. 90 00 24-1

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
info@sdpf.se

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Nya förbundsstyrelsen.

SDR och SDUF i Almedalen.

Tre intensiva kongressdagar

● SDR:s kongress, med temat Teckenspråk – en hållbar framtid, ägde rum i Sollentuna den 16 till 18 juni med ombud från landets föreningar och distriktsorganisationer. Under tre intensiva dagar behandlades 61 motioner, 4 propositioner och ett handlingsprogram för 2018 till 2021 antogs. En ny förbundsstyrelse valdes, läs mer om den nya styrelsen på sidan 17. Kongressen gjorde under sista dagen ett uttalande "Inhumant av regeringen att blunda för strukturell diskriminering" riktat till Åsa Regnér som är ansvarig minister för tolktjänsten och hennes regeringskollegor. Uttalandet finns i sin helhet på www.sdr.org.

Ett stort tack till alla som på olika sätt deltog i kongressen!

Uppskattad konferens och föreläsning

● SDR arrangerade en stor och viktig konferens med temat Bra start i livet den 15 juni. Fyra föreläsningar om aktuell forskning om döva barn och språkutveckling av forskare efterföljdes av en paneldiskussion med forskarna, föräldrar till döva barn och ungdomar som delade med sig sina erfarenheter. Konferensen som riktade sig till föräldrar och professionella blev en succé och mycket uppskattad! På söndagen föreläste Peter Hauser, en populär och efterlängtdad föredragshållare från Centrum för kognition och språk i Rochester, om teckenspråkets betydelse för dövas kognitiva utveckling och resiliens.

Sven-Erik Malmström har avgått

● Sven-Erik Malmström har lämnat förbundsstyrelsen. SDR:s styrelse består nu av åtta representanter som fortsätter att leda förbundets viktiga arbete. Mer information finns på www.sdr.org.

Vid funderingar kan ni kontakta förbundsordförande Åsa Henningsson på bildtelefon asa.henningsson@ectalk.se eller genom e-post asa.henningsson@sdr.org.

Besök hos hörselvården i Västernorrland

● SDR fördjupar arbetet i hur hörselvården i fem regioner arbetar för att stötta döva barns teckenspråkutveckling. Dessa regioner är Västernorrland, Stockholm, Västra Götaland, Örebro och Skåne. SDR:s förbundsordförande Åsa Henningsson och intressepolitiska strategen Tobias Palmkvist besökte hörselvården i Västernorrland den 16 augusti. SDR lyfte vikten av teckenspråk och information om teckenspråk till föräldrar till döva och hörselskadade barn. Under mötet skedde en dialog om hur regionen arbetar med föräldrastöd, information om och för teckenspråk samt att kommunernas förutsättningar att erbjuda teckenspråk, i bland annat förskolan, varierar stort.

Möte med regeringen om tolk i arbetsliv

● SDR har tillsammans med SDUF och deras projekt Vi ska med träffat Arbetsmarknadsdepartementet den 23 augusti och diskuterat tolk i arbetslivet. Situationen idag gällande tolk i arbetslivet är inte hållbar. De tre representanterna som deltog från departementet ska ta det vidare i dialog med bland annat Socialdepartementet.

Värdefullt deltagande i Almedalen

● Årets deltagande i Almedalsveckan gav resultat i många möten och viktiga kontakter med bland annat flera riksdagsledamöter. I år var vårt fokus Bra start i livet och utbildning för döva barn och ungdomar. Under hösten kommer vi att följa upp flera av mötena och kontakterna. Från SDR deltog Tobias Palmkvist som är förbundets intressepolitiska strateg, tillsammans med medlemmarna PiaKerstin Silverdal, Lars Silverdal och Henrik Sundqvist. Under veckan hade vi även ett fint samarbete med SDUF och deras representanter.

Rehabiliteringskoordinator

● Socialdepartementet har tillsatt en arbetsgrupp om rehabiliteringskoordinatorfunktion inom vården. Funktionen rehabiliteringskoordinator har hittills varit frivillig för landstingen och nu utreder de om funktionen ska vara obligatorisk för alla landsting. Syftet med koordinatörarnärattidigtgepatientenstödunderensjukskrivningsprocess eller om man riskerar att bli sjukskriven, antingen i vårdens interna processer eller i externa kontakter med patientens arbetsgivare och myndigheter. SDR föreslog en nationell rehabiliteringskoordinator som är teckenspråkig och har dövkompetens. Du som är döv och haft kontakt med någon rehabiliteringskoordinator får gärna kontakta oss och dela med dig dina erfarenheter. Kontakta Hanna Sejlitz på bildtelefon hanna@ectalk.se eller e-post hanna@sdr.org.

SDR har träffat SPSM:s nya generaldirektör

● SDR:s styrelseledamot Ola Lundström och intressepolitiska strategen Tobias Palmkvist träffade den 24 augusti Specialpedagogiska skolmyndighetens nya generaldirektör Fredrik Malmberg. Med på mötet deltog också Katarina Olsson och Christer Fleur som är nu respektive tidigare processägare för specialskolan. Vi presenterade vår organisation och vision samt hade gemensamma diskussioner om vikten av ett fortsatt bra samarbete.

Internationella dövveckan

● Temat för Internationella dövveckan den 18 till 24 september 2017 är "Full inclusion with sign language!" – på svenska "Full inkludering med teckenspråk!". Under veckan planerar SDR att sprida information om och synliggöra temat samt uppmuntra samtliga föreningar och distriktsorganisationer att göra detsamma. Håll utkik på www.sdr.org och på vår Facebooksida!

Möt SDR på Dövas Dag

● Turen har kommit till Jönköping där Dövas Dag 2017 kommer att gå av stapeln den 20 till 24 september. Mer information om Dövas Dag finns på www.dovasdag2017.se.

Självklart kommer SDR att finnas på plats med bland annat utställning och information. Vi ses där!

Ses vi på förbundsstämman i höst?

Nu närmar sig hösten och därmed SDUF:s förbundsstämma som sker i november. Förbundsstämmohelger brukar alltid vara roliga enligt mina tidigare upplevelser.

Jag minns min första SDUF:s förbundsstämma i Örebro 2002. Jag åkte dit med ett par andra deltagare från elevrådet. Samtidigt firades SDUF:s 25-årsjubileum den helgen (vilket senare visade sig vara felaktigt. SDUF bildades egentligen 1966, inte 1977). Det var en härlig helg. Jag minns speciellt ett moment då alla deltagare satt och tittade på förbundsstämman. I bakgrunden smög de gamla sduf:arna med vattenfyllda vattenpistoler in och sprutade ner oss. Det blev ett vattenkrig som avbröt stämman en kort stund.

Men jag antog aldrig att det skulle dröja till 2010 för min nästa förbundsstämma, då i Höör, eller Dööv som vi teckenspråkiga kallade orten för. Den helgen blev det sena nätter för mig då vi ungdomar inte kunde sluta prata. Vi blev rätt trötta på själva förbundsstämman.

Två personer har gett mig mycket kunskap om SDUF:s förbundsstämmor. Uldis Ozolins som var elevrådets kontaktperson under tiden jag satt i elevrådet (han var för övrigt SDUF:s allra första ordförande för 50 år sen). Han tyckte att det var självklart att vi skolungdomar från elevrådet skulle medverka på stämman. Det ångrar jag inte. Den andra personen är Per-Thomas Örlegård som åkte med oss ungdomar. Resan till Örebro gick snabbt på grund av att Per-Thomas berättade om sina SDUF-minnen.

Jag brukar alltid säga att om man är ny i föreningslivet och börjar sitt intresse i någon ungdomsorganisation – åk till SDUF:s förbundsstämma, där man lär sig massor samt att man kommer ha riktigt kul!

På dessa förbundsstämmor (jag har medverkat på 6 stycken)

har jag lärt mig massor och det har uppstått flera intressanta diskussioner. Det känns härligt att som ung kunna påverka mycket av förbundets framtida arbete. Det är väldigt viktigt för ungdomarna att bli hörda och kunna påverka. Det häftiga var att det i princip endast var ungdomar på förbundsstämman, nästan som landet Ingenstans där barn inte vill bli stora. Att få möjlighet att träffa andra ungdomar runtom i Sverige gör så att förbundsstämman lyfts på ett bra sätt.

Förutom att bara sitta och titta på förbundsstämman så ordnas det en del härliga aktiviteter på fredagskvällen och lördagskvällen. En gång blev det leken "fruktsallad". Ni kan inte ana vilket kaos det blev till slut. Alla ville i princip vinna. Ungdomarna hoppade nästan över varandra bara för att få tag på den lediga stolen och därmed undvika att förlora. En annan gång delades vi i grupper och tävlade mot varandra. Priset för vinsten var en enda stor gruppkram.

Jag avslutar med att säga om du är ung och är intresserad av föreningslivet eller rättare sagt nyfiken på det så tycker jag att du ska ta chansen att engagera dig i SDUF eller i någon lokal ungdomsorganisation. Det är något du inte kommer att ångra. De kommer ge dig mycket.

Jag hoppas att vi ses på förbundsstämmohelgen den 10-12 november? Vill du medverka? Anmäl dig via din lokala ungdomsklubb eller ditt elevråd och deadlinen är 25 september.

VIKTOR JÄDERLUND, KOMMUNIKATÖR
I FÖRBUNDSSTYRELSEN

VAD HÄNDER I SDUF?

1-3/9 Styrelsemöte i Stockholm med SDUR som värd
16/9 ÖDU firar 50 år i Örebro
22-24/9 SDUF på Dövas Dag i Jönköping
25/9 Deadline för anmälan till SDUF:s förbundsstämma
27/9 Deadline för jobbsök till WFDYS i Argentina 2018
1/10 Deadline för deltagaranmälan till WFDYS i Argentina

5-8/10 EDYC i Stockholm och EUDY:s 30-årsjubileum
20-22/10 DNUR-möte i Sverige (Stockholm) med SDUF som värd
26/10 Deadline för anmälan till Engagera Dig-kursen 2018
29/10-2/11 Dövstudier Junior på Västansviks folkhögskola

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Laith Foad Fathulla
laith@sduf.se

Twitter: @sduf
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg. 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
medlem@sdr.org

Tre svenska barn och ledare Sofia Lindevall deltog i EUDY:s barnläger.

Två ledare och sju svenska ungdomar åkte på språkresa till USA.

Kallelse till förbundsstämma är utskickad

● SDUF kommer att ha sin årliga förbundsstämma i Örebro den 10-12 november 2017. Kallelsen är skickad till alla ungdomsklubbar, som får skicka ombud (2-6 st per ungdomsklubb, beroende på antal medlemmar). Vi bjuder också in elevråd från varje dövskola i Sverige.

Är du intresserad av att representera din ungdomsklubb eller ditt elevråd? Kontakta din lokala ungdomsklubb eller skola, deadline för anmälan till SDUF är den 25 september!

Mer information om förbundsstämehelgen, möteshandlingar och övrig praktisk information finner du här på vår hemsida:

<http://sduf.se/om-sduf/forbundsstamma-2017/>

Jobba som lägerledare i Argentina 2018

● WFDYS – världsdövungdomsorganisationen – arrangerar ett barnläger för åldern 9-12 år i Buenos Aires i Argentina den 8-14 april 2018 (plus några extra resdagar före och efter för den svenska gruppen). Vi söker dig som vill jobba som ledare för den svenska gruppen om max 4-5 barn. Du ska vara minst 18 år, helst över 21 år och behärska både flytande svenskt teckenspråk och internationella tecken. För mer information och detaljer om hur du ansöker jobbet, gå in här:

<http://sduf.se/verksamhet/lager/job/>

Deadline: 27 september 2017

Vill du åka på barnläger till Argentina?

● Om du är mellan 9 och 12 år och vill åka med den svenska gruppen till världsbarnsläget i Argentina, gå in här för mer information! Sista datum för anmälan: 1 oktober. Länk: <http://sduf.se/vara-lager/>

Rapport från EUDY Children Camp 2017!

● Årets EUDY-barnläger skedde i Prasnik (Drubava) i Slovakien den 8-15 juli, med 3 svenska deltagare och en ledare. Vi bodde på en mysig lägerplats som enbart vi hade tillgång till, med två små pooler, en beachvolleybollplan och en liten fotbollsplan. Veckan var intensiv och bjöd på olika föreläsningar/workshops som bland annat handlade om dövidentitet, mänskliga rättigheter för barn, jämställdhet och roliga aktiviteter. Vi fick träffa andra barn från hela Europa (hela 22 länder var med!) och deltagarna var snabba med att lära sig internationella tecken vilket var kul att se. Vi fick även finbesök av barnkändisen Danny Murphy som bara är 14 år gammal (!) och är känd för sina humorvideor

som han redigerar själv. Alla barnen fick en inblick i hans liv samt prova lite på skådespeleri, filmning och redigering. Det var väldigt uppskattat och roligt att få träffa någon som inspirerar oss så mycket!

Veckan bjöd också på roliga aktiviteter där de fick åka till djurparken och se alla djur, bada i Water Park, besöka en bondgård och en del tävlingar och lekar på lägerplatsen där man skulle samla poäng under hela veckan med sitt lag. Vi hade även en kulturkväll där alla fick bjuda på sitt hemlands mat och annat gott. Det var mycket plockmat och godis så vi blev riktigt proppmätta! En del klädde upp sig eller berättade lite fakta om sitt land. Det var roligt att få ta del av varandras kulturer och vi bjöd självklart på Marabouchoklad och inte minst kaviar, som många inte riktigt tyckte om! För att sammanfatta allt, så var vi riktigt trötta efter en rolig och hektisk vecka! Vi har lärt oss så mycket och ser fram emot nästa läger! Tack SDUF!

Gruppledaren Sofia Lindevall

Rapport från språkresan till USA 2017

● Den 3 juli tidigt på morgonen träffades vi på Arlanda. Vi var två ledare och sju svenska deltagare som skulle få åka på en språkresa till Washington DC i USA. Efter flera timmars flyg kom vi äntligen fram till Gallaudet University där vi skulle bo i 10 dagar. Den 4 juli fick vi chansen att fira USAs nationaldag och se fyrverkerierna vid National Mall, det var väldigt vackert! Följande dag skulle lägret sättas igång, sammanlagt 80 ungdomar från hela USA anlände till Gallaudet och skulle delta i Summer Youth Camps i en vecka. Vi fick gå på föreläsningar, se på teater och delta i olika roliga aktiviteter. Även gå på en rundtur i Washington DC, åka till Six Flags och Rehoboth Beach. Vi fick också chansen att träffa Gallaudets rektor, Bobbi, Gallaudets första döva kvinnliga rektor. Det var en stor ära att få träffa henne! Det var en rolig och lärorik vecka för deltagarna, de fick chansen att lära sig amerikanskt teckenspråk och bekanta sig med amerikansk kultur och även få nya vänner. Resan avslutades i New York City, där vi hann med mycket shopping i Soho, åka upp till Empire State Building, se WTC Memorial och gå runt i Central Park och Times Square. Sedan började lägret gå mot sitt slut, de två veckorna i USA hade gått väldigt fort! Vi ledare hoppas att deltagarna har lärt sig mycket och fått minnen för livet! Tack för allt!

Ledarna Anna Polivanchuk & Josefine Backlund

Mitt sommarmöte med fransyskan

Under sommaren fick jag besök av en döv fransyska från Paris som jag aldrig träffat förut. Vi blev introducerade av en gemensam bekant. Dövvärlden är så härlig och döva är som världsmedborgare! Hon fick uppleva en riktig svensk sommar med galna väderomväxlingar, göra sightseeing i Stockholm och Örebro och träffa döva och personer med dövblindhet. Vi har båda Ushers syndrom typ 1.

Jag var väldigt nyfiken på henne. Stackars hon som fick sitta i "Sarahs heta stol" med tusen frågor som "Hur gammal är du?", "Hur är livet som döv i Frankrike?" och "Äter ni sniglar varje dag?". Hon svarade snällt på mina konstiga frågor och jag blev berörd av hennes livsberättelse. Jag kan än i dag inte släppa det. Med hennes tillåtelse vill jag dela hennes och min berättelse med er. 1992 föddes hon i sydvästra Frankrike som enda barn i en hörande familj. Man upptäckte tidigt att hon var döv. Hennes föräldrar och hon lärde sig "tecknad franska". På den tiden var oralismen stark i Frankrike och så är det fortfarande i dag. Det var en självklarhet att hon skulle få lära sig höra och tala så när hon var något år gammal fick hon cochleaimplantat (CI).

1986 föddes jag och tre månader senare adopterades jag till hörande föräldrar i Sverige. Precis som med fransyskan förstod man tidigt att jag var döv och min familj fick lära sig svenskt teckenspråk. På den tiden var det en självklarhet att alla döva barn skulle få kommunicera på teckenspråk. Jag fick CI när jag var elva år gammal p.g.a. dövblindhet.

Fransyskan tappade kontakten med det franska teckenspråket, hon ville inte använda det. Under hela sin skolgång gick hon integrerat i hörande skolor och det gick galant. Hon kunde höra och tala bra och klarade hela skolgången med goda resultat.

Jag älskade det svenska teckenspråket. I skolan fick jag undervisning, kunskap och samspel på teckenspråk. Vi fick talträning i skolan och jag var urusel på det. Men för mig gjorde

det ingenting för jag hade teckenspråk och jag hade redan byggt mig en dövidentitet.

För ett par år sedan började hon på universitet i Paris. På en föreläsning fick hon för första gången i sitt liv träffa döva och se franskt teckenspråk framföras flytande. Det var som om en magisk dörr till en helt ny värld öppnades för henne. Efteråt lärde hon sig snabbt franskt teckenspråk och i dag kan hon dessutom kommunicera på internationella tecken. Hon känner en samhörighet med dövvärlden och är engagerad i dövföreningslivet. Nu föredrar hon franskt teckenspråk framför talad franska. Allt på några få år.

För några år sedan fick jag ett arbete på en teckenspråkig arbetsplats och var trygg i mig själv. Dövvärlden gav mig kraft och energi för att jag skulle kunna leva i det hörande majoritetssamhället. På den tiden väcktes min nyfikenhet för internationella tecken genom möten med döva från andra länder. Det blev ibland galna missförstånd men jag bjöd på det.

Fransyskan och jag är överens om att alla döva barn, oavsett om de har CI eller inte, ska ha rätt till teckenspråk, dövkultur och dövidentitet. Det fick hon inte som barn. Jag känner mig sorgsen för hennes skull men det är inte försent för henne. I dag har hon valt att leva i dövvärlden och det är där hon känner sig hemma. Det är jag glad för och jag känner en stor tacksamhet för de döva som under 1960- till 1980-talen kämpat för att jag skulle få den uppväxt jag hade rätt till. Tack vare er fick jag bli en del av vår kultur och vårt språk och därmed formades min identitet.

SARAH REMGREN fyller år i november som är årets deppigaste månad, älskar höstens färger och kommer att tillbringa höstens kvällar med stickningar.

Vill du beställa

alltomteckenspråk?

Du kan beställa tidningen i vår webshop på **sdrgavan.se**.

1 exemplar: **50 kr**
3 exemplar: **100 kr**
10 exemplar: **150 kr**

Samtliga priser är inklusive porto.
Minsta beställningsbelopp som expedieras är 100 kr.

Engagera dig!

Förra gången blev en succé!

Vi kör nu en ny grupp våren 2018

Vill du vara med och göra något för dövrörelsen?
Boka datum redan nu: **26-28 januari och 23-25 mars 2018**

Kursinnehåll: *Ledskap, Organisationskunskap,
Genusperspektiv, Dövstudier och praktiska övningar*

Mer om kursen: www.vastanviksfhs.se

Västankviks
folkhögskola

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

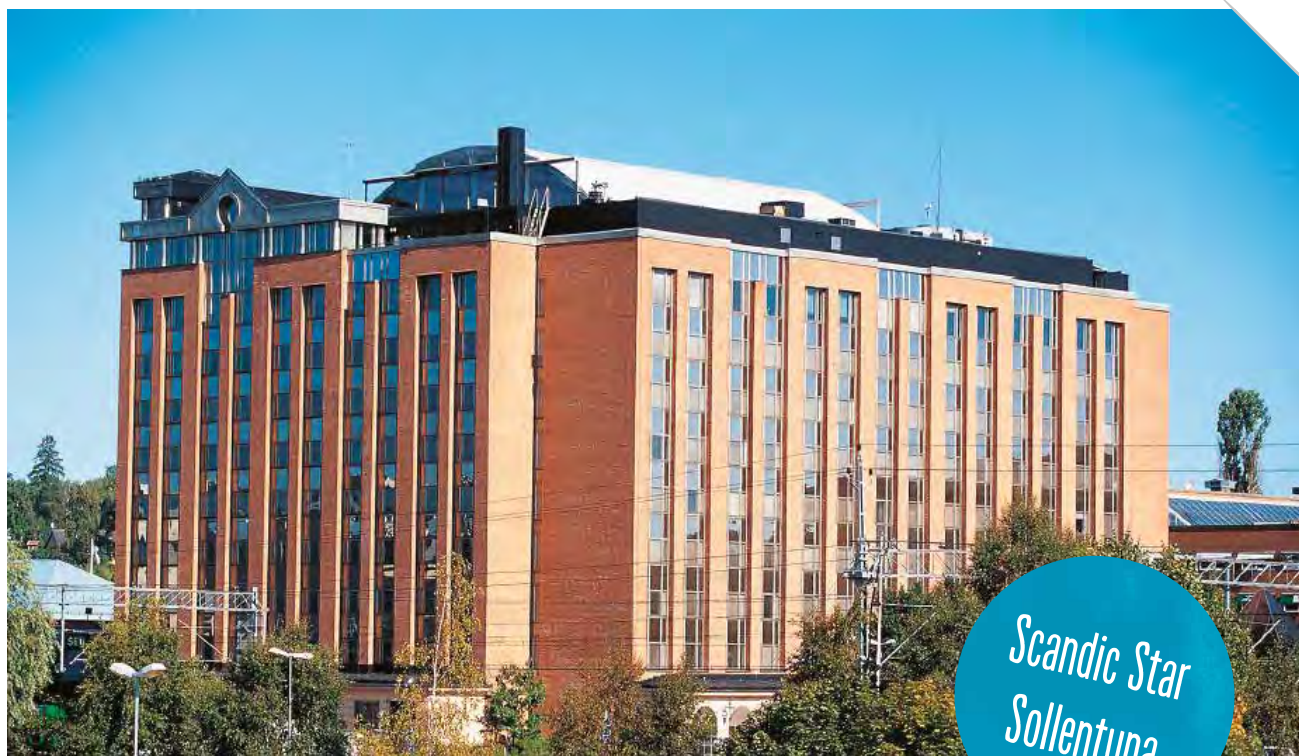
ÖREBRO DÖVAS UNGDOMSKLUBB

VÄLKOMNA ATT FIRA VÅRT
50-ÅRS JUBILEUM!

Lördagen den 16:e september
Kl 12.00 till 20.00

Föreläsningar • Barnaktiviteter • Smörgåstårter • Övrraskning

*Scandic Star
Sollentuna*

Boka med oss **20% PÅ HELA EVENTET!**

Låt en av våra mötesrådgivare hjälpa er att boka ert nästa arrangemang

Kontakta oss på meeting.starsollentuna@scandichotels.com och uppge koden SDR i din förfrågan.

Erbjudandet gäller tom 31/12-2017 Genomfört senast 31/12-2018

Gäller ordinarie priser och går ej att kombinera med andra erbjudanden

Varmt välkommen med din bokningsförfrågan